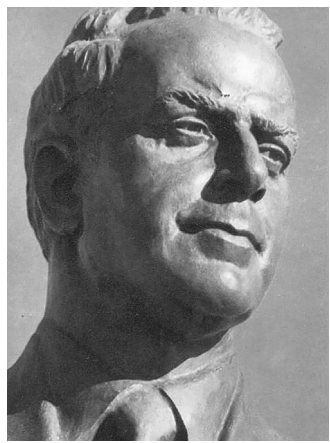

Milli azadlıqdan
şirin nemət yoxdur!

YENİ AZƏRBAYCAN

Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi Azərbaycan xalqının milli sərvətidir
Qəzet 1993-cü ilin aprel ayından nəşr olunur. Yeni Azərbaycan Partiyasının orqanı.

06 oktyabr
2026-cı il,
çərşənbə axşamı
№ 181 (7248)
Qiyməti
60 qəpik

**Azərbaycanın
təhlükəsizlik siyasəti
güclü dövlət konsepsiyasının
tərkib hissəsidir**

➔ Bax səh. 3

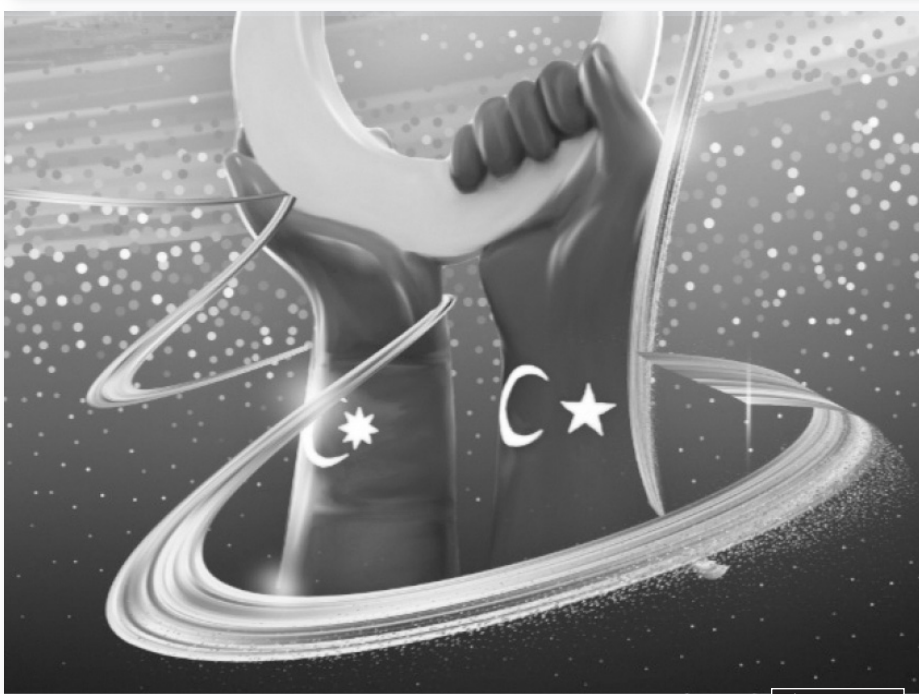
YENİ AZƏRBAYCAN PARTİYASININ
VIII QURULTAYI
2 oktyabr 2026-cı il

➔ Bax səh. 2

**Azərbaycanın dövlətçilik modeli:
sınaqlardan qüdrətə gedən yol**

➔ Bax səh. 4

➔ Bax səh. 6

**Azərbaycan - Türkiyə: Tarixdən gələn,
sınaqlarda bərkiyən qardaşlıq**

**Dünyada ən az xarici borca
malik ölkə**

➔ Bax səh. 3

**2027-ci ilin
sosial
müjdəsi**

Gələn il
minimum
əməkhaqqı,
pensiya və
müavinətlər
artırılacaq

➔ Bax səh. 4

**Əlverişli və münbit
sərmayə mühiti**

➔ Bax səh. 6

➔ Bax səh. 5

**Azərbaycanın
AQEM-ə hədiyyəsi...**

**Britaniya
geri dönür?**

➔ Bax səh. 7

Kaliningrad blokadaya alınarsa...

➔ Bax səh. 7

Prezident İlham Əliyev Pirallahı Sənaye Parkında...

qi və istehsal sahəsində məşğulluğu artırmaqdır. Pirallahı Sənaye Parkında 6 rezident qeydiyyatdan keçib.

Hazırda ölkəmizdə 8 sənaye parkı - Sumqayıt Sənaye Parkı, Mingəçevir Sənaye Parkı, Qaradağ Sənaye Parkı, Pirallahı Sənaye Parkı, Ağdam Sənaye Parkı, Hacıqabul Sənaye Parkı, "Araz Vadisi İqtisadi Zonası", Balaxanı Sənaye Parkı fəaliyyət göstərir. Bu il Naxçıvan Sənaye Parkının təməli qoyulub, zəruri infrastrukturun yaradılması istiqamətində iş aparılır. Həmçinin Gəncə şəhərinin və Şəmkir rayonunun inzibati ərazilərini əhatə edəcək Qərb Sənaye Parkında zəruri

lər Türkiyənin "Gen İlaç və Sağlq Ürünleri Sanayi A.Ş." şirkəti (66%), İqtisadiyyat Nazirliyinin tabeliyində Azərbaycan Biznesinin İnkişafı Fondu (ABİF) (29%) və Türkiyənin "SİA Pharmaceuticals" şirkətidir (5%). Ümumi dəyəri 113,9 milyon manat olan layihənin maliyyələşdirilməsində özəl investisiya ilə yanaşı, Azərbaycan Biznesinin İnkişafı Fondunun 13,2 milyon manat investisiyasından, 10 milyon manat isə güzəştli kredit vəsaitindən istifadə edilib. Sənaye Parkının rezidenti kimi müəssisə 7 milyon manatdan çox ƏDV və gömrük rüsumlarından azad olunub. Ərazisi 5,2 hektar olan müəssi-

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev oktyabrın 5-də Pirallahı Sənaye Parkında "Gen Pharma Caucasus Manufacturing Operations" MMC-nin dərman istehsalı müəssisəsinin açılışında iştirak edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, əvvəlcə iqtisadiyyat naziri Mikayıl Cəbbarov dövlətimizin başçısına sənaye zonaları və Pirallahı Sənaye

Parkının fəaliyyəti barədə məlumat verdi.

Qeyd edək ki, Pirallahı Sənaye Parkı Prezident İlham Əliyevin 2016-cı ildə imzaladığı Fərmanla yaradılıb. Əsas məqsəd əczaçılıq sənayesini inkişaf etdirmək və dəstəkləmək, əczaçılıq məhsulları üzrə id-xaldan asılılığı azaltmaq, əhalinin dərman vasitələrinə olan tələbatının ödənilməsində yerli istehsalın təşvi-

infrastrukturun yaradılması üçün layihələndirmə işləri görülür.

"Gen Pharma Caucasus Manufacturing Operations" MMC-nin təsisçisi Abidin Gülmüş müəssisə barədə Prezident İlham Əliyevə məlumat verdi.

Bildirildi ki, bu müəssisəyə 2023-cü ildə Pirallahı Sənaye Parkının rezidenti statusu verilib. Təsisçi-

sənin illik istehsal gücü 60 milyon qutu dərman, o cümlədən 2,5 milyard tablet və kapsul təşkil edir. Burada kardiologiya, nevrologiya, urologiya, diabetologiya, qastroenterologiya, ağrıkəsicə, antibiotiklər və digər dərmanlar istehsal olunacaq.

Müəssisənin inkişaf perspektivlərinə istehsalın artırılması, 5 il ərzində 500-dən artıq preparatın isteh-

salının lokallaşdırılması, daxili tələbatın maksimum dərəcədə qarşılanması və ixrac coğrafiyasının genişləndirilməsi daxildir.

Zavodda ABŞ, Yaponiya, Almaniya, İsveçrə, Çin, Danimarka, İsveç və Türkiyənin aparıcı şirkətlərinin istehsalı olan avadanlıq quraşdırılıb ki, bu da yüksək beynəlxalq standartlara uyğun dərman vasitələrinin istehsalına imkan verir. Məhsulların

daxili bazara satılması ilə yanaşı, Özbəkistan, Qazaxıstan, Gürcüstan və digər xarici ölkələrə ixracı da nəzərdə tutulur.

Burada 178 nəfər daimi işlə təmin ediləcək.

Müəssisə fəaliyyətində təhsil və elmi əməkdaşlığa da yer ayrılır. Belə ki, burada Qarabağ Universiteti və Azərbaycan Tibb Universiteti üçün rəsmi tədris bazası yaradılıb.

İlham Əliyev cüdo üzrə dünya çempionatının açılış mərasimində iştirak edib

Oktyabrın 5-də Bakıda, Milli Gimnastika Arenasında cüdo üzrə dünya çempionatının açılış mərasimi keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev açılış mərasimində iştirak edib.

Əvvəlcə dövlətimizin başçısı Bakıda keçirilən cüdo üzrə dünya çempionatında qızıl medal qazanan azərbaycanlı idmançı Əhməd Yusifovla görüşdü.

Qazandığı böyük qələbə münasibətilə idmançımızı təbrik edən Prezident İlham

Əliyev dedi:

"Bütün xalqımızı sevindirmisən. Özü də mübarizə çox gərgin gedirdi. Rəqiblərin də hamısı çox güclüdür. Final yarışında, döyüşündə təmiz qələbə qazanmaq, əlbəttə ki, böyük nailiyyətdir. Səni ürəkdən təbrik edirəm. Dünya çempionu olmaq hər bir idmançının arzusudur. Əminəm ki, sən də bu arzu ilə yaşamısan və bu ziriyyəyə çatmışsan, özü də doğma Vətəndə. Buna görə səni ürəkdən təbrik edirəm, yeni uğurlar arzulayıram. Sən hələ gəncsən. Gələcəkdə də bir çox

yarışlar olacaq. Əminəm ki, sən doğma Vətənimizin idman şöhrətini həmişə yüksəklerde saxlayacaqsan.

Əhməd Yusifov: Çox sağ olun. Minnətdaram.

X X X

Cüdo üzrə dünya çempionatının açılış mərasimi Azərbaycanda idmanın inkişafı ilə bağlı videoçarxın nümayişi ilə başladı.

Azərbaycan Cüdo Federasiyasının prezidenti, rəqəmsal inkişaf və neqliyyat naziri Rəşad Nəbiyev dünya cüdo ailəsinə növbəti

dəfə Bakıda salamlamaqdan böyük şərəf hissi duyduğunu dedi, respublikamızda idmana, o cümlədən cüdonun inkişafına göstərilən diqqətdən danışıq, Azərbaycan Prezidenti və Milli Olimpiya Komitəsinin Prezidenti İlham Əliyevin bu sahəyə göstərdiyi daimi dəstəyi qeyd etdi.

"İdmançıları təşəbbüslərin, enerjinin, yeni texnologiyaların və davamlı inkişafın, həmçinin idman, mədəniyyət və sənətlər diyarı olan Azərbaycanda salamlayıram", - deyən Beynəlxalq Cüdo Federasiyasının prezidenti Ladislau-Marius Vizer bütün idman növlərinə və tədbirlərinə, o cümlədən bu dünya çempionatına göstərdiyi davamlı dəstəyə görə Azərbaycan Hökumətinə təşəkkürünü bildirdi. O, son illərdəki böyük nailiyyətlərinə görə Azərbaycan Cüdo Federasiyasını və qalibləri təbrik etdi.

Tədbir bədii hissə ilə davam etdi. Sonra Azərbaycanın Dövlət Himni və Beynəlxalq Cüdo Federasiyasının himni sənləndirildi.

Açılış mərasimi məşhur italyalı müğəni Al Banonun konsert proqramı ilə başa çatdı.

Qeyd edək ki, oktyabrın 4-də start götürən cüdo üzrə dünya çempionatına ayın 11-də yekun vurulacaq. Beynəlxalq cüdo təqviminin ən nüfuzlu yarışında 93 ölkədən 622 cüdoçu - 335 kişi və 287 qadın mübarizə aparır.

Vətən müharibəsinin 10-cu günü 6 oktyabr 2020-ci il

• Azərbaycan Ordusu cəbhənin müxtəlif istiqamətlərində düşmənin zirehli texnikalarını, atəş dəstək və təminat vasitələrini məhv edib. Ermənistan silahlı qüvvələrinin daha 3 tankı, 4 ədəd BM-21 Qrad yayılım atəşli reaktiv sistemi sıradan çıxarılıb. Düşmənin 42-ci artilleriya alayının atəş mövqeyində yerləşdirilmiş D-20 artilleriya qurğuları və onların heyətləri zərərsizləşdirilib. Balıca məntəqəsində yerləşən mərkəzi silah-sursat anbarı məhv edilib. Cəbrayılda düşmənin keyli sayda silah-sursat, döyüş və avtomobil texnikası qənimət götürülüb. Azərbaycan Ordusunun uğurlu əməliyyatları nəticəsində Cəbrayıl rayonunun Şıxanlı, Ağalı, Sarıcalı, Məzrə kəndləri və müxtəlif istiqamətlərdə bir neçə strateji yüksəklik azad olunub.

Bu barədə Müdafiə Nazirliyi məlumat yayıb.

• Prezident İlham Əliyev Türkiyənin xarici işlər naziri Mövlud Çavuşoğlunun başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib. Görüşdə dövlətimizin başçısı deyib ki, Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğanın çox açıq, qətiyyətli bəyanatları bütün dünyaya Azərbaycanın tək olmadığını göstərdi. Bu dəstək bizi ruhlandırır, bizə əlavə güc verir və eyni zamanda, bölgədə sabitliyin, əmin-amanlığın təmin edilməsində önəmli rol oynayır.

• Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Rusiyanın "Perviy Kanal" televiziyasına müsahibə verib.

• Müdafiə naziri general-polkovnik Zakir Həsənovun rəhbərliyi ilə xüsusi xidməti müşavirə keçirilib. Müşavirədə əks-hücum əməliyyatında mövcud vəziyyət təhlil olunub, qoşunlara azad olunmuş ərazilərdə həyatı əhəmiyyətli və ilkin zəruri tədbirlərin görülməsinə dair göstəriş verilib.

• Müdafiə Nazirliyi döyüşlərin gedişində Ermənistan silahlı qüvvələrinin atıb qaçması və bölmələrimizin məhv etdiyi silah və hərbi texnikaların götürülməsinə dair məlumat yayıb.

• Müdafiə Nazirliyi işğaldan azad edilmiş Cəbrayıl rayonunun Çaxırlı kəndinin videogörüntülərini paylaşılıb.

• Baş Prokurorluğun məlumatına görə, Ermənistan silahlı qüvvələrinin yayışıq məntəqələrini ağır artilleriya qurğularından və raket sistemlərindən atəşə tutması nəticəsində həlak olmuş şəxslərin sayı 27-yə, xəsarət alanların sayı isə 141-ə çatıb. • Ermənistan ordusunun bölmələri müharibə cinayətlərini davam etdirərək Ağcabədi və Horadiz şəhərlərini, Goranboy rayonunu, Cəbrayıl rayonunun Cocuq Mərcanlı və Ağdam rayonunun Səfərlı qəsəbələrini, Böyükbəyli və Təzəkənd kəndlərini, cəbhəyə ərazilərdəki digər yaşayış məntəqələrini ağır silahlardan, raketlərdən və artilleriya qurğularından atəşə tutub. Nəticədə onlarla mülki infrastruktur obyekti sıradan çıxıb, əhalinin əmlakına külli miqdarda ziyan dəyib.

Prezident İlham Əliyev Avstriyanın Azərbaycanda yeni təyin olunmuş səfirini qəbul edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev oktyabrın 5-də Avstriya Respublikasının ölkəmizdə yeni təyin olunmuş fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Ettienn Bextoldu qəbul edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, səfir etimadnaməsini dövlətimizin başçısına təqdim etdi və Azərbaycan dilində dedi: "Zati-ailəri cənab Prezident, Avstriyanın Bakıdakı yeni səfiri olaraq öz etimadnaməmi Sizə təqdim etməkdən şərəf duyuram".

Səfir ölkəmizdəki diplomatik fəaliyyəti

dövründə Azərbaycan dilini daha yaxşı öyrənəcəyinə ümidvarlığını bildirdi.

Dövlətimizin başçısı səfirin Azərbaycan dilində danışmasından məmnunluğunu ifadə etdi.

Prezident İlham Əliyev ölkələrimiz arasında siyasi dialoq, iqtisadi, qarşılıqlı sərmayələr, mədəniyyət və digər sahələrdə əməkdaşlığın gələcəkdə daha da genişləndirilməsinə əminliyini ifadə etdi, Azərbaycanla uzun illərdəki, Avstriya şirkətlərinin fəaliyyəti göstərdiyi dəyərək perspektivdə onların sayının artmasının önəminə toxundu.

Dövlətimizin başçısı iki ölkə arasında diplomatik münasibətlər qurulduqdan bəri qarşılıqlı hörmətə əsaslanan əlaqələrimizin inkişaf etdiyini dedi.

Prezident İlham Əliyev səfiri fəaliyyətində uğurlar arzuladı.

Səfir ikitərəfli münasibətlərimizin genişləndirilməsi istiqamətində səylə çalışacağını qeyd etdi.

Söhbət zamanı müxtəlif səviyyələrdə qarşılıqlı səfərlərin, siyasi məsləhətləşmələrin və parlamentlərarası əlaqələrin münasibətlərimizin inkişafındakı roluna toxunuldu, Azərbaycanın və Avstriyanın beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində əməkdaşlığının önəmi vurğulandı.

Görüşdə ölkəmizin Avropanın enerji təhlükəsizliyinin təmin olunmasına verdiyi töhfə qeyd edildi, bu xüsusta cari ilin yanvarından Azərbaycan təbii qazının Avstriyaya tədarükünə başlanmasını məmnunluqla xatırladı.

Malayziyanın yeni səfiri Prezident İlham Əliyevin qəbulunda

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev oktyabrın 5-də Malayziyanın ölkəmizdə yeni təyin olunmuş fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Aznifah İsmariyah Binti Abdul Qanini qəbul edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, səfir etimadnaməsini dövlətimizin başçısına təqdim etdi.

Prezident İlham Əliyev səfiri ilə söhbət etdi.

Ölkələrimiz arasında dost və qardaş münasibətlərin olduğunu deyən dövlətimizin başçısı iqtisadi əməkdaşlığı siyasi əlaqələrin səviyyəsinə çatdırmağın, həmçinin enerji, sərmayələr, turizm və digər sahələrdə tərəfdaşlığı genişləndirməyin, çox fəal siyasi dialoqu davam etdirməyin vacibliyinə toxundu.

Prezident İlham Əliyev bu xüsusta müxtəlif səviyyəli nümayəndə heyətlərinin qarşılıqlı səfərlərinin rolunu qeyd etdi.

Azərbaycan Prezidenti səfiri diplomatik fəaliyyətində uğurlar arzuladı.

Səfir Malayziyanın Kralı Ələhəzrət Sultan İbrahim və Baş nazir Ənvər İbrahim salamlarını, eyni zamanda, Malayziyaya səfərə dəvətlerini dövlətimizin başçısına çatdırdı.

Prezident İlham Əliyev salamlara görə minnətdarlığını bildirdi, onun da salamlarını Malayziya Kralı və Baş nazirinə çatdırmağı xahiş etdi. Dövlətimizin başçısı, həmçinin dəvətə görə təşəkkür edərək, onu məmnunluqla qəbul etdiyini vurğuladı. Prezident İl-

ham Əliyev öz növbəsində Malayziya Kralını və Baş nazirini Azərbaycana səfərə dəvət etdi.

Səfir uzun illər ərzində ölkələrimiz arasında münasibətlərin çox yaxşı səviyyədə olduğunu deyərək, əməkdaşlığın daha da möhkəmləndirilməsi istiqamətində səylə çalışacağını bildirdi.

Söhbət zamanı əlaqələrimizin perspektivlərinə dair fikir mübadiləsi aparıldı, ölkələrimizin beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində qarşılıqlı dəstəyinin əhəmiyyəti vurğulandı.

Turizm sahəsində əməkdaşlıq, o cümlədən turizmin təşviqi üçün qarşılıqlı şəkildə viza tələbinin aradan qaldırılması, Azərbaycanla Malayziya arasında birbaşa hava əlaqəsinin yaradılması ilə bağlı məsələlər müzakirə olundu.

Görüşdə, həmçinin təhsil sahəsində əlaqələrə toxunularaq, azərbaycanlı tələbələrə Malayziyada, Malayziyadan olan tələbələrə isə Azərbaycan dövlətinin təqdim etdiyi təqaüd proqramları əsasında ölkəmizdə təhsil aldığını qeyd edildi.

Sirr deyil ki, artıq uzun illərdir ki, bəynəlxalq münasibətlər sistemində hüquqi mexanizmlərin effektivliyi mübahisə doğurur. Bu isə milli dövlətlərin təhlükəsizlik siyasətinə yeni yanaşmalar

götürür. Beynəlxalq hüquq dövlətlərin suverenliyi və ərazi bütövlüyünün qorunması üçün əsas prinsipləri müəyyən etsə də, həmin prinsiplərin pozulması hallarında qərarların icrasının təmin olunması həmişə eyni səviyyədə nümayiş etdirilmir. Azərbaycan bunun konkret nümunəsi 30 illik işğal dövründə yaşayıb. BMT Təhlükəsizlik Şurasının 1993-cü ildə qəbul etdiyi 822, 853,

874 və 884 sayılı qətnamələrində Azərbaycanın ərazi bütövlüyü təsdiqlənsə də, işğalçı qüvvələrin ərazilərdən dərhal, tam və qeyd-şərtsiz çıxarılması tələb olunsada, bu tələblər uzun illər ərzində icrasız qaldı. Azərbaycan uzun illər bu qətnamələrin icrası ilə bağlı məsələ qaldırsa da, bu mümkün olmadı - nəticədə Azərbaycan həm siyasi-diplomatik müstəvidə, həm də hərbi

potensialının gücləndirilməsi istiqamətində ardıcıl siyasət həyata keçirdi. 2020-ci ilin 44 günlük Vətən müharibəsi nəticəsində ərazi bütövlüyü bərpa edildi, 2023-cü ilin sentyabrından isə dövlət suverenliyi tam təmin olundu. Bu təcrübə göstərdi ki, beynəlxalq hüquqa və diplomatik imkanlara söykən siyasət dövlətin müdafiə və hərbi imkanlarının gücləndirilməsi ilə paralel aparıldıqda daha geniş manevr imkanları yaradır. Bu baxımdan müasir dövrdə dövlətlər üçün güc amili yalnız müharibə aparmaq vasitəsi deyil, həm də milli təhlükəsizliyin, suverenliyin və sülhün qorunması üçün çökindirici mexanizm kimi xarakterizə olunur.

Vurgulandığı kimi, Azərbaycanın 2020-ci ildə Vətən müharibəsində, 2023-cü ildə isə antiterror əməliyyatı nəticəsində öldürüldüyü nəticələr hərbi gücün dövlət təhlükəsizliyində rolunu bir daha nümayiş etdirdi. Lakin müharibədə qələbə qazanılması hərbi hazırlığın arxa plana keçirilməsi demək deyil. Əksinə, yeni geosiyasi reallıqda öldürülmüş nəticələrin qorunması, ölkənin suverenliyinə və təhlükəsizliyinə yaranan biləcək istənilən riskə qarşı hazırlığın saxlanılması xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Azərbaycan dövləti hərbi gücün müstəqilliyin və ərazi bütövlüyünün qorunmasında mühüm amil olduğunu hər zaman ön planda saxlayır. Bu yasaşmanın arxasında təkə keçmiş müharibənin təcrübəsi dayanır. Cənubi Qafqaz uzun müddət müəkkəb geosiyasi rəqəbatın, ermənilərin əsaslı ərazi iddialarının və təhlükəsizlik problemlərinin təsiri altında olub. Azərbaycan üçün əsas məsələ artıq öldürülmüş sülh və təhlükəsizlik imkanlarının dayanıqlı xarakter almasıdır. Buna görə də ordu quruculuğunun davam etdirilməsi, müdafiə sənayesinin inkişafı, müasir silah sistemlərinin öldürülməsi, hərbi kadrların hazırlığı və müttəfiqlərə müdafiə əməkdaşlığının genişləndirilməsi strateji istiqamətlər olaraq qalır. Bu heç də ölkəmin müharibə niyyətinin göstəricisi kimi təqdim olunmamalıdır - əksinə, müdafiə qabiliyyətinin yüksək olması potensial təhdidlərə qarşı çəkindirici rol oynayır və siyasi-diplomatik müstəvidə dövlətin mövqeyinin daha etibarlı şəkildə qorunmasını im-

kan verir. Azərbaycanın son illərdə hərbi sahəyə yanaşması da məhz bu kontekstdə - suverenliyi, ərazi bütövlüyünün və milli təhlükəsizliyi üzummüddətli təminatı baxımından qiymətləndirilməlidir. Prezident İlham Əliyev Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) VIII Qurultayında bildirib ki, ilk növbədə, əsas vəzifələrdən biri hərbi gücümüzün artırılmasıdır: "Sual oluna bilər, biz şanlı Zəfər qazanmışıq, Ermənistan kapitulyasiya aktına imza atmağa məcbur olub. Bu gün Azərbaycanla Ermənistan arasında münaqişə yoxdur, müharibə yoxdur, sərhədlərdə sakitlikdir. Sülh müqaviləsi parafırlan, artıq təmaslar da var. Hətta Azərbaycan Ermənistanla ticarətə də başlamışdır. Bu nə üçün lazımdır? Buna cavab, mənə, çox açıq-aydındır. Bu, həmişə lazımdır, hər bir ölkə üçün. Çünki bizim xalqımız bu faciə ilə üzləşib. Bizim xalqımız ermənilərin nankorluğu ilə üzləşib. Yeni onların şirin sözlərini, sağlqımızza qaldırılan bədələləri, Azərbaycan dilində sərbəst danışmalarını, hətta namaz qılmalarını da yəqin ki, yaşlı nəsil yaxşı xatırlayır. Amma nəticədə nə oldu? Görüldür ki, biz bir az laxlayırıq, görüldür ki, büdrəmişik, arxadan bıçaq vurdular. Yeni birinci dəfə deyil onların tarixində. Eynisini bir əsr ondan əvvəl başqa yerdə də törətmişdilər. Ona görə biz bunu hər vaxt unutmamalıyıq, ayıq olmalıyıq və hər zaman, hər gün onlardan 10 qat güclü olmalıyıq. Necə ki, bu gün belədir, sabah da belə olacaq. Ona görə bu, birinci amildir".

Bugünkü reallıqda diqqət çəkən əsas məqamlardan biri həm də ölkə daxilində sabitliyin və əmin-amanlığın qorunmasıdır. Dövlət institutlarının normal fəaliyyəti, sosial-iqtisadi inkişaf, genişmiqyaslı quruculuq layihələri və insanların gündülik həyatının təhlükəsiz şəraitdə davam etməsi daxili sabitliyin mühüm göstəriciləridir. Mövud təhlükəsizlik mənzərəsində əsas risklər daha çox ölkə sərhədlərindən kənarda formalaşması ilə Azərbaycanı xarici təhlükəsizlik siyasətinə xüsusi həssaslıqla yanaş-

masını tələb edir.

Belə şəraitdə dövlət üçün əsas məsələ yalnız mümkün təhdidləri izləmək deyil, onların ölkənin milli maraqlarına təsir göstərməsinin qarşısını almaqdır. Azərbaycanın son illərdə formalaşdırdığı təhlükəsizlik yanaşması məhz bu prinsip üzərində qurulur - ölkəyə qarşı yəni ölkənin hər hansı təzyiq və ya təhlükə cavabsız buraxılmamalı, onun miqyası və mənbəyinə uyğun adekvat tədbirlər görülməlidir. Burada söhbət emosional reaksiyadan deyil, dövlətin öz təhlükə-

Qlobal dünyada geosiyasi qarşıdurmanın dərinləşməsi, müxtəlif regionlarda müharibə və hərbi gərginliklərin artması da dövlətlərin təhlükəsizlik siyasətinə yeni yanaşmaları zorlu şort kimi ortaya çıxarır. Təəssüf ki, Azərbaycanı yerləşdiyi Cənubi Qafqaz da bu proseslərdən kənarda qalmır - region son illərdə müxtəlif güc mərkəzlərinin maraqlarının kəsişdiyi, strateji rəqəbatın və təhlükəsizlik çənginlərinin daha qabarıq hiss olunduğu məkanlara birinə çevrilib. Ətraf coğrafiyalarda baş verən proseslər isə Azərbaycanın təhlükəsizlik gündəmini daim diqqətdə saxlamağı tələb edir. Azərbaycan bu reallıqları da nəzərə alaraq hərbi və müdafiə potensialının inkişafını davam etdirir.

Bu gün Azərbaycanın əsas diqqəti işğaldan azad edilmis ərazilərdə Böyük Qayıdış proqramının həyata keçirilməsinə, Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun bərpasına, yeni şəhər və kəndlərin salınmasına, infrastrukturun qurulmasına və insanların öz doğma torpaqlarına qayıdışının təmin edilməsinə yönəlib. Lakin bütün bu genişmiqyaslı quruculuq prosesiylə təhlükəsizlik amilinin artırılma planı keçməsi anlamağa gəlmiş. Çünki dayanıqlı inkişafın mühüm şərtlərindən biri təhlükəsizliyin etibarlı təmin edilməsidir. Azərbaycan artıq öz təcrübəsində görəb ki, hərbi-siyasi reallıqların düzgün qiymətlən-

sizlik imkanlarına əsaslanan hesablanmış və qətiyyətli siyasətdən gedir.

Azərbaycanın mesajı kifayət qədər aydındır: heç bir xarici aktor ölkənin daxili işlərində müdaxilə etmək, milli maraqlarına təzyiq göstərmək və ya təhlükəsizliyinə zərər vermək imkanını özündə görməməlidir. Lazım gələndə siyasi, diplomatik, iqtisadi və hərbi imkanların kompleks şəkildə səfərbər edilməsi belə müdaxilələrin qarşısını almaq üçün dövlətin prioritetləri sırasında qalır. Bu yanaşma həm də qeyd olunan çəkindiricilik prinsipini gücləndirir. Çünki qarşı tərəf hər hansı addımın cavabsız qalmayacağını bildikdə riskli davranışın mümkün nəticələrini əvvəlcədən nəzərə almağa məcbur olur.

Bu baxımdan Azərbaycanın təhlükəsiz-

dirilməsi və müdafiə qabiliyyətinin yüksək səviyyədə saxlanılması dövlətin milli maraqlarının qorunmasında mühüm rol oynayır. Buna görə də ordu quruculuğu, müdafiə sənayesinin inkişafı, müasir silah və texnologiyaların əldə edilməsi, hərbi təlimlərin genişləndirilməsi və beynəlxalq müdafiə əməkdaşlığının gücləndirilməsi davamlı xarakter daşımalıdır.

Moqsoş yarana biləcək hər hansı təhdidin qarşısını almaq üçün hazırlıqlı olmaqdır - Azərbaycan öz gücünü nə qədər yüksək səviyyədə saxlasaysa, ölkənin suverenliyi nə, erazi bütövlüyünə və təhlükəsizliyinə yönəli biləcək risklərin qarşısında bir qədər hazırlıqlı olar. Bugünkü mürəkkəb dünyada güc yalnız silah deyil, həm də sühlün və sabitliyin qorunmasına xidmət edən çəkindirici amiddir. Prezident İlham Əliyev çıxışında qeyd edib ki, ikinci əmi dünyada gedən proseslər, müharibələrin çoxalması və geniş vüsət almasıdır. Bizim trafımızda məkanlar alovlanıb, qaynayır. Müharibələr bitmir, əksinə, yeni müharibə, münafiş ocaqları yanarır - həm Şimalda, həm Cənubda, həm də Yaxın Şərqdə: "Yeni peri-

metr üzrə bizim ətrafımızda müharibələr, toqquşmalar davam edir və bir müharibələrin dayandırılması üçün heç bir beynəlxalq mexanizm yoxdur və yəqin ki, olmayacaq. Çünki beynəlxalq hüquq tamamilə sıradan çıxıb. Ona əhəmiyyət verənlərin sayı kəskin azalıb. Ona görə biz hər gün hazır olmayıq ki, istənilən hərbi təxribata cavab verək. Elə güc əldə etməliyə və bunu əldə edirik ki, heç kimin ağılna belə gəlməsin Azərbaycana qarşı hansısa təxribat törətməsin. Ona görə bu, birinci vəzifədir və təsəffüf deyil ki, bizim bu gün müzakirə olunan dövlət büdcəmizdə, gələn ilin büdcəsində hərbi və təhlükəsizlik məsələləri yenə də ön plandadır və təqribən 9 milyard manata yaxın vəsait bu məqsədlər üçün nəzərdə tutulub. Təbii ki, bizim başqa ehtiyaclarımız da var - ilk növbədə, Qarabağın və Şərqi Zəngəzurun bərpası, insanların sosial vəziyyətinin yaxşılaşdırılması. Bizi bunu da edirik və müzakirə olunan büdcədə bütün bunlar nəzərdə tutulur. Ancaq əgər biz özümüzlə qoruya bilməsək, onda bizim başqa hər hansı bir layihə tamamilə əhəmiyyətsiz olacaq”.

risklər, nə ideoloji risklər, nə hansısa başqa. Bütün risklər hüdəduklarımızın kənarında formalaşır. Azərbaycan gücləndikdə, daha fəal və açıq müstəqil siyasət apardıqda, bizə təhlükə olan hər bir oxa 10 ox gəriyə buraxdıqca, bizə qarşı təzyiqlər daha da çəxalacaq. Bax, biz bu gün bizə qarşı olan bir dənə də zərərli cavabsız qoymuruq. Bir zərəbəyə bəlkə 2, 5, 10 zərəb qaytarırıq ki, hərdə oturduğumuz yeriində, bizim işlərimizə qarşısının, bizim həyat tərzimizə burnunu soxmasının, bizim ölkəni göstərməsin. Hərdə gətirdi öz xalqına, dövlətinə gün ağlasın. Bu gün Azərbaycan realıqları belədir ki, biz bir çox ölkələr üçün örnək olmuşuq. Ona görə risklərə bağlı, - həm fiziki, həm ideoloji risklərə bağlı, - ciddi tədbirlər görüldü və görülməkdədir".

Pərviz SADAYOĞLU

göstəricilərdən biridir. Onu deyə bilərəm ki, inkişaf etmiş bütün ölkələrdə bu ya 100, ya 110, ya da 120 faizdir. Mən də investisiya forumunda çıxış edərkən bildirdim ki, biz istəsək, 24 saat ərzində

borcumuzu sıfırlaya bilərik. Bu nə deməkdir? O deməkdir ki, gələcək nəsillərə biz borc qoymayacağıq”.

Dövlət başçısı bildirib ki, ölkəmizin strateji valyuta ehtiyatları da durmadan

artır və milli rezervlərimiz 90 milyard dollara çatıb. Ehtiyalar xarici borcumuzdan təxminən 20 dəfə çoxdur.

Cari il avqustun 1-nə Azərbaycanın xarici dövlət borcu 4,5 milyard dollar təşkil edib. Borc 2026-cı ilin əvvəli ilə müqayisədə mütləq ifadədə 196,7 milyon dollar və ya 4,1 faiz azalıb. Ümumilikdə, xarici dövlət borcunun ÜDM-ə nisbəti 2026-cı ilin əvvəli ilə müqayisədə 0,3 faiz bənd aşağı düşüb. Hesabat tarixinə xarici dövlət borcunun tərkibində dəyişən faiz dərəcəsi ilə olan əhdöhlüklər xarici dövlət borcunun 49,4 faizini, sabit dərəcə ilə olanlar isə 50,6 faizini təşkil edib. Xarici

dövlət borcu portfelinin 35,7 faizi Asiya İnkişaf Bankının, 30 faizi avrobonndlarmın, 12,9 faizi Dünya Bankının, 21,4 faizi isə İslam İnkişaf Bankı, Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankı, Yaponiya Beynəlxalq Əməkdaşlıq Agentliyi, Asiya İnfrastruktur və İnvestisiya Bankı və digər kreditlardan cəlb edilmiş öhdəliklərin payına düşüb.

Birinci yarım illikdə dövlət borcuna xidmət xərclərinin dövlət büdcəsi xərclərinə nisbəti 5,6 faiz təşkil edib.

Xarici borcla bağlı digər bir məqam beynəlxalq bazarlarda yeni borc alma imkanlarının səmərəliliyi və ölkənin reytingi ilə bağlıdır. Azərbaycanın ÜDM-ə nisbətədə aşağı borc səviyyəsi və yüksək strateji valyuta ehtiyatları ölkəmizin tediyyə qabiliyyəti baredə beynəlxalq maliyyə bazarlarında olduqca müsbət rəy formalaşdırıb. Həmçinin ölkəmizdə ictimai-siyasi, iqtisadi və sosial sabitlik, aydın ifadə olunmuş siyasi iradə və perspektivlər xarici borclar üçün risk səviyyəsini aşağı salır. Belə ki, xarici maliyyə institutları borclarını azaldan ölkə-

lərə növbəti borc paketi ayrarkən daha aşağı faizlə və uzunmüddətli şərtlərlə verir. Çünki, borcu qaytarma imkanları yoxsıdır. Bu baxımdan bu gün Dünya Bankı, Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyası, Asiya İnkişaf Bankı, Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankı, Səudiyyə Fondu və digər beynəlxalq institutlar Azərbaycanı ən sərfəli kreditlər təklif edir. Azərbaycan həmin sərfəli təklifləri nəzərə alaraq Böyük Qayıdışın sürətlə icra olunduğu şəraitdə öz iqtisadi məqsədləri üçün səmərəli borclanmaya gətməyi də istisna etmir.

Azərbaycan hazırda borcun vəziyyətinə görə, dünyanın ən sabit ölkələri sırasında yer alır. Ölkəmiz regionda xarici borcun ÜDM-də nisbətində görə, ən yaxşı ölkələr qrupundadır. Beynəlxalq praktikada xarici borcun ÜDM-də nisbəti 50 faizi ötdükdə bu, təhlükəli hədd sayılır. Borcun məbləğinə nisbətən yüksək olması ölkənin ümumi xarici öhdəliklərini pisləşdirməklə yanaşı, milli iqtisadi təhlükəsizliyinə də mənfi təsir göstərir.

Azərbaycan xarici borcun bu nisbətinə görə, MDB, Asiya və Şərqi-Avropa regionu ölkələrinin əksəriyyətindən xeyli yaxşı mövqedədir. Belə ki, Cənubi Qafqaz regio-

Dövlət borcunun idarə olunmasında beynəlxalq təcrübənin tətbiqinin genişləndirilməsi, "2026-2030-cu illər üzrə dövlət borcunun idarə edilməsinə dair orta və uzun müddət üçün Strategiya" sənədinin layihəsinin hazırlanması işləri davam etdirilir. Proses çərçivəsində Dövlət Borcunun və Maliyyə Öhdəliklərinin İdarə Edilməsi Agentliyinin fəaliyyət istiqamətlərinə uyğun olaraq hüquqi-institusional çərçivənin təkmilləşdirilməsi nəzərdə tutulur. Strategiya və ümumi dövlət borcunun ÜDM-ə nisbəti

**ada
lke** nu ölkələrində xarici borcun ÜDM-də nisbəti 40-50 faizə bərabərdir. Fəniəstan xarici borcun həcminə görə, bu bölgədə ən təhlükəli ölkələr sırasındadır, bu ölkənin xarici dövlət borcu 2026-cı ilin birinci yarısında 13 milyard dollar olmaqla ÜDM-in 55 faizini təşkil edir. Gürcüstanın da bəycaan nisbətə xeyli yüksək xarici borcunun ÜDM-ə zidən yuxardır.

Avropa regionunda və Cənubi Qafqaz ölkələri qrupunda borcun strateji rezervlərin nisbətində görə də, Azərbaycan ən yaxşı mövqeyə malikdir.

nin məqbul səviyyədə saxlanılması, xarici borcun tənzimlənməsi və fiskal dayanıqlığın gücləndirilməsini hədəfləyir. 2027-ci ilədək borcun 4 milyard 833 milyon dollar, daxili dövlət borcunun isə 19 milyard 387,1 milyon manat olmaqla ümumi dövlət borcunun 27 milyard 604,1 milyon manat təşkil edəcəyi proqnozlaşdırılır. Növbəti ildə daxili dövlət borcunun 55,3 faizini daxili ma-

liyyə bazarlarında emissiya olunmuş dövlət istiqrazlarının təşkil etməsi proqnozlaşdırılır. İlin sonuna dəvriyyəyə olan dövlət istiqrazlarının 51 faizi 5 ilədək, 49 faizi isə 5 il və daha artıq istiqrazların payına düşməsi gözlənilir. Növbəti illərdə də təmsilni borc siyasəti üzrə hədəf göstəricilərinin tam nəzarətdə saxlanması planlaşdırılır.

1990-cı illərin əvvəlləri Azərbaycanın dövlətçilik tarixinin ən ağır səhifələrindən biridir. Müstəqilliyini yenidən bərpa etmiş ölkə

bir tərəfdən müharibə və ərazi itkiləri, digər tərəfdən siyasi qarşıdurma və iqtisadi böhranla üz-üzə qalmışdı. Dövlət institutlarının

Azərbaycanın dövlətçilik modeli: sınaqlardan qüdrətə gedən yol

Yeni Azərbaycan Partiyasının VIII Qurultayında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Yeni Azərbaycan Partiyasının Sədri cənab İlham Əliyevin çıxışı ölkəmizin keçdiyi yolun yalnız siyasi yekunu kimi deyil, həm də Azərbaycanın qarşısında dayanan yeni vəzifələrin aydın mənzərəsi kimi

diqqət çəkdi. Dövlətimizin başçısının nitqində Azərbaycanın müstəqillik illərində keçdiyi müəkkəb yol, dövlətçilik ənənələrinin möhkəmləndirilməsi, iqtisadi və hərbi potensialın artırılması, ərazi bütövlüyünün və suverenliyin bərpası, eləcə də qarşıdakı dövr üçün müəyyənləşdirilən strateji istiq-

mətlər bir-biri ilə əlaqəli şəkildə təqdim olundu. Bu çıxış diqqətlə nəzər saldıqda bir həqiqət aydın görünür: Azərbaycanın bugünkü gücü bir gündə yaranmayıb, bu güc illər boyu atılmış ardıcıl addımların, dövlətçilik iradəsinin, milli həmrəyliyin və uzaqgörən siyasətin nəticəsidir. Bir vaxtlar gə-

ləcəyi ilə bağlı ciddi sualların meydana çıxdığı Azərbaycan bu gün öz taleyini müəyyən edən, milli maraqlarını qorumağı bacaran və beynəlxalq münasibətlər sisteminə söz sahibi olan dövlətə çevrilib. Bunun arxasında isə təsadüflər yox, düşünülmüş dövlət siyasəti dayanır.

Dövlətçilik hər şeydən əvvəl məsuliyyətdir

zəifliyi, idarəçilikdə kaos və siyasi qeyri-sabitlik cəmiyyətin gələcəyə inamını ciddi şəkildə sarsıtmışdı. Həmin dövrün mənzərəsi bu günlə müqayisədə xüsusilə təsirlidir. İqtisadiyyat ağır vəziyyətdə idi, enerji çatışmazlığı yasanırdı, dövlət xəzinəsi demək olar ki, boş idi, inflyasiya son dərəcə yüksək səviyyəyə çatmışdı. Ölkə həm də böyük humanitar böhranla üzləşmişdi. Belə bir vəziyyətdə dövlət idarə etmək yalnız vəzifə tutmaq məsələsi deyildi. Bu, dövlətin özü-nü qorumaq məsələsi idi. 1993-cü ildə Ulu Öndər Heydər Əliyevin hakimiyyətə qayıdışı məhz belə bir tarixi şəraitdə baş verdi. Bu qaydışla Azərbaycanın siyasi həya-

tında yeni mərhələ başladı. Dövlətçiliyin qorunması, ölkənin parçalanmasının qarşısının alınması, siyasi sabitliyin təmin edilməsi və iqtisadiyyatın dirçəldilməsi bir-birindən ayrı məsələlər kimi deyil, vahid dövlət strategiyasının tərkib hissələri kimi həyata keçirilməyə başladı. Bu mərhələnin ən mühüm xüsusiyyətlərindən biri dövlətin özüne inamının bərpa olunması idi, çünki dövlət əvvəlcə öz gücünə inanmalıdır ki, xalq da onun gələcəyinə inansın.

Dövlətçilik yalnız siyasi iradə ilə möhkəmlənmir. İqtisadi dayaq-ları olmayan dövlətin müstəqil siyasət yürütmək imkanları da məhdu-olur. Məhz buna görə Azər-

baycanın inkişaf strategiyasında iqtisadi müstəqillik xüsusi yer tutdu. Heydər Əliyevin müəyyənləşdirdiyi uzunmüddətli strategiyada iqtisadi potensialın yaradılması, xarici sərmayələrin cəlb olunması və enerji resurslarından milli inkişaf naminə istifadə əsas istiqamətlərdən birinə çevrildi. “Əsrin kontraktı” bu baxımdan Azərbaycanın dünya iqtisadi sistemində daha geniş integrasiyasının, ölkəyə böyük həcmə sərmayə gəlməsinin və yeni iqtisadi imkanların yaranması-nın başlanğıc nöqtələrindən biri oldu. Atəşkəsdən sonra bu müqavilənin imzalanması və investisiya axınının başlaması Azərbaycanın sonrakı inkişafında mühüm mərhələyə start verdi. Bu siyasətin nəticələri illər keçdikcə daha aydın görünməyə başladı. Azərbaycan

yalnız enerji resursları ixrac edən ölkə kimi möhkəmlənmədi, eyni zamanda iqtisadi imkanlarını genişləndirdi, maliyyə sabitliyini gücləndirdi, infrastrukturunu yenilədi və dövlətin strateji layihələri maliyyələşdirmək imkanlarını artırdı.

Bu gün ölkəmizin qarşısında duran böyük layihələrə nəzər salmaq kifayətdir. Qarabağın və Şərqi Zəngəzurun yenidən qurulması, yeni nəqliyyat dəhlizlərinin inkişafı, enerji layihələri, müdafiə sənayesinin genişləndirilməsi və sosial proqramların davam etdirilməsi böyük maliyyə resursları tələb edir. Deməli, iqtisadi güc yalnız statistik göstərici deyil, dövlətin siyasi qərarlarını müstəqil qəbul etmək imkanının da əsas təminatlarından biridir.

İlham Əliyev dövrü: potensialın nəticəyə çevrilməsi

2003-cü ildən sonrakı dövr Azərbaycan dövlətçiliyinin inkişafında yeni mərhələ yaradı. Əvvəlki dövrdə qurulmuş siyasi və iqtisadi baza Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə daha da möhkəmləndirildi. Dövlət idarəçiliyində sabitlik qorundu, iqtisadi imkanlar genişləndirildi, ordu quruculuğuna xüsusi diqqət ayrıldı və Azərbaycanın beynəlxalq mövqeləri ardıcıl şəkildə gücləndirildi. Bu siyasətin

əsas xüsusiyyətlərindən biri məqsədlərin uzunmüddətli xarakter daşıması idi. Qarşıya qoyulan hədəflər bir neçə ilin deyil, bütöv bir dövlətçilik mərhələsinin perspektivinə hesablanırdı. Ən mühüm hədəf isə beləli idi: Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün bərpası. 2003-cü ildə prezident seçilərkən İlham Əliyev çıxışında bu məsələnin əsas vəzifə kimi qarşıda durduğunu bir daha xatırladı. Sonrakı il-

lərdə həyata keçirilən siyasətin bütün əsas istiqamətləri bu məqsədə çatmaq üçün dövlətin imkanlarının artırılmasına xidmət etdi. İqtisadiyyat və ordu gücləndi, beynəlxalq mövqələr möhkəmləndi, Azərbaycanın siyasi iradəsi daha aydın və daha təsirli şəkildə ortaya qoyuldu, nəhayət, 2020-ci ilin 44 günlük Vətən müharibəsində bu uzunmüddətli hazırlıq tarixi nəticəyə çevrildi.

44 günlük müharibə yalnız hərbi tariximizin yox, Azərbaycan dövlətçiliyinin də dönüş nöqtələrindən biridir. Bu Zəfər göyündən düşməmişdi, onun arxasında illərlə aparılan ordu quruculuğu, iqtisadi inkişaf, diplomatik fəaliyyət, beynəlxalq mövqələrin möhkəmləndirilməsi və ən əsası, dövlətin strateji məqsədinə sadıqlığı dayanırdı. Prezident İlham Əliyevin YAP-ın VIII Qurultaydakı çıxışında xüsusi vurğuladığı məqamlardan biri də budur: Azərbaycan 2020-ci ildən sonra yaranmış yeni reallıqları qo-

rumaqla kifayətlənmədi, ərazi bütövlüyünün tam bərpasına qədər ardıcıl siyasət apardı. 2023-cü il sentyabrın 20-də Azərbaycanın suverenliyinin tam bərpa olunması həmin tarixi prosesin növbəti mühüm mərhələsi oldu. Beləliklə, Azərbaycan tarixinin uzun müddət həll olunmamış ən böyük problemi artıq tarixə çevrildi.

Burada bir mühüm məqamı xüsusi qeyd etmək lazımdır. Dövlətin gücü yalnız qalib gəlmək bacarığı ilə ölçülmür. Əsl dövlətçilik bəzən qələbədən sonra hansı addı-

mı atmağı da bilməkdir. Prezident İlham Əliyevin çıxışında məhz bu strateji düşüncə ön plana çıxır. Müharibədən sonra sülhə keçid, vaxtında dayanmaq və yeni regional reallıqları formalaşdırmaq emosional qərarlardan daha çox uzaq-görən siyasi düşüncənin nəticəsi kimi təqdim olunur. Bu, dövlətçilik baxımından çox mühüm dər-ədir, çünki tarix yalnız döyüş meydanında yazılır. Tarix bəzən müharibədən sonra verilən qərarlarla daha uzunmüddətli şəkildə formalaşır.

Azərbaycan bu gün əvvəlki deyil

Bu gün Azərbaycanın beynəlxalq mövqeyinə nəzər salanda ölkəmizin keçdiyi məsafəni təsəvvür etmək mümkündür. Bir vaxt-

lar ərazi bütövlüyü pozulmuş, iqtisadi və siyasi böhran yaşayan Azərbaycan bu gün öz milli maraqlarını açıq şəkildə qoruyan,

Güclənən Azərbaycanın qarşısında yeni üfüqlər açılır

İndi Azərbaycan üçün tamamilə yeni bir tarixi mərhələ başlanıb. Ərazi bütövlüyü və suverenlik bərpa olunub. Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə böyük quruculuq işləri aparılır. İnsanlar öz doğma torpaqlarına qayıdır. Yeni yollar, yaşayış məntəqələri, məktəblər, xəstəxanalar, enerji və digər infrastruktur obyektləri yaradılır. Həmin ərazilərin bərpasına böyük həcmə vəsait ayrılır, yaşayış məntəqələrində məskunlaşma mərhələli şəkildə davam etdirilir. Bununla yanaşı, Azərbaycan özünü yalnız keçmişin problemləri ilə məhdudlaşdırmır, qarşıdakı dövrdə yeni iqtisadi imkanlardan, genişlənən nəqliyyat dəhlizlərindən, enerji bazarında artan rolundan, rəqə-

sal transformasiya və müasir texnologiyaların yaratdığı imkanlardan, eləcə də insan kapitalının inkişafı üçün açılan yeni perspektivlərdən səmərəli istifadə etməklə bütün bu hədəfləri gerçəkləşdirmək üçün zəruri olan siyasi iradəyə və iqtisadi gücə malikdir. Prezident İlham Əliyevin YAP-ın VIII Qurultaydakı çıxışının mahiyyətini də məhz burada görmək mümkündür: Azərbaycan artıq bir dövrü başa vurub və indi qazandıqı gücü yeni inkişaf mərhələsinə çevirməlidir. Bu, sadəcə gələcək üçün verilmiş vədlər deyil. Son iyirmi üç ilin nəticələri göstərir ki, qarşıya qoyulan strateji məqsədlərin mərhələli şəkildə həyata keçirilməsi tam realdır.

müxtəlif beynəlxalq platformalarda fəal iştirak edən, böyük dövlətlərlə strateji tərəfdaşlıq quran və regional proseslərdə təşəbbüskar mövqə nümayiş etdirən ölkədir. Prezident İlham Əliyev çıxışında Azərbaycanın artıq beynəlxalq müstəvidə böyük hörmətə layiq ölkə olduğunu, bir sıra ekspert və təhlilçilərin Azərbaycanı orta güc dövləti kimi qiymətləndirdiyini bildirdi. Bu nəticəyə yalnız coğrafi mövqeyə görə nail olmaq mümkün deyildi, bu nəticə illər ərzində formalaşdırılmış etimadın nəticəsidir. Dövlətlərarası

münasibətlərdə etimad asan qazanılır. Sözlər arxasında dayanmaq, qəbul edilmiş qərarlara sadıq qalmaq, milli maraqları qorumaq, eyni zamanda tərəfdaşlarla qarşılıqlı hörmət əsasında münasibətlər qurmaq uzun zaman tələb edir. Azərbaycanın son illər müxtəlif geosiyasi mərkəzlərlə münasibətlərini inkişaf etdirməsi də bu baxımdan diqqət çəkir. Çin, ABŞ, Avropa İttifaqı ölkələri, Mərkəzi Asiya və islam dünyası ilə münasibətlərin genişlənməsi Azərbaycanın xarici siyasət imkanlarının əhəmiyyətli dərəcə-

də böyüdüyünü göstərir.

Bəzən dövlətin gücü yalnız ordu və iqtisadiyyatla ölçülür, halbuki güclü dövlətin daha mühüm göstəricilərindən biri onun sabitliyidir. Azərbaycan bu gün müəkkəb geosiyasi mühitdə yerləşir. Şimalda, cənubda və Yaxın Şərqdə baş verən hadisələr regional təhlükəsizlik mühitinin nə qədər dəyişkən olduğunu göstərir. Belə bir şəraitdə ölkənin sabitliyini qorumaq özü böyük dövlətçilik nailiyyətidir. Prezident İlham Əliyev də çıxışında təhlükəsizlik məsələlərinin daim gün-

dəmdə saxlanmasının zəruriliyini vurğuladı. Azərbaycanın əldə etdiyi ən böyük nəticələrdən biri də budur: ölkə həm inkişaf edir, həm də öz təhlükəsizliyini təmin etmək üçün lazımı imkanları formalaşdırır. Bu iki proses bir-birindən ayrılmazdır: sabitlik olmadan inkişaf mümkün deyil, inkişaf olmadan isə sabitliyi uzun müddət qorumaq çətinləşir. Azərbaycanın son illərdəki yolu göstərir ki, bu iki amilin paralel şəkildə təmin edilməsi dövlət siyasətinin əsas uğurlarından biridir.

Dövlətçilik yolunun əsas dərəsi

Azərbaycanın son otuz ildən artıq tarixinin ən böyük dərəsi ondan ibarətdir ki, dövlətçilik ardıcılıq və uzunmüddətli strateji yanaşma tələb edir və bir dövlətin güclənməsi üçün ayrı-ayrı uğurlu qərarlar kifayət etmir, bunun üçün illərlə davam edən siyasi sabitlik, iqtisadi inkişaf, milli birlik, güclü ordu, məqsədyönlü xarici siyasət və strateji düşüncə vəhdət təşkil etməli, bu ba-

xımdan Azərbaycanın 1990-cı illərin ağır sınaqlarından keçərək dövlətçiliyini möhkəmləndirməsi, iqtisadi dirçəlişə nail olması, ordu quruculuğunu həyata keçirməsi, beynəlxalq mövqələrini gücləndirməsi, 44 günlük Zəfərlə ərazi bütövlüyünü təmin etməsi və suverenliyini tam bərpa etməsi və bu gün Böyük Qayıdışı həyata keçirməsi eyni dövlətçilik xəttinin bir-birini tamamlayan

mərhələləri kimi qiymətləndirilməlidir.

Bu gün Azərbaycanın gündən-günə güclənməsi məhz həmin ardıcıl və məqsədyönlü dövlətçilik siyasətinin nəticəsidir. Əlaqə, Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə həyata keçirilən siyasətin başlıca xüsusiyyəti ölkənin mövcud imkanlarını yalnız qorumaqla kifayətlənməmək, hər yeni mərhələdə onları daha böyük məqsədlərin reallaşdırılması üçün genişləndirməkdən ibarətdir. Azərbaycan dünyə baxaraq

qazandığı uğurlardan güc alır, bu günə baxaraq öz qüdrətini daha aydın hiss edir, sabaha baxaraq isə qarşısında açılan daha böyük imkanları görür ki, dövlətçilik yolunun ən böyük mənası da dünyanın sınaqlarından güc almaq, bu günün imkanlarını düzgün qiymətləndirmək və gələcəyin daha qüdrətli Azərbaycanını inamla qurmaqdır.

*Kəramət Qənbərov,
Dövlət İdarəçilik
Akademiyaasının üzvü*

2027-ci ilin sosial müjdəsi

Gələn il minimum əməkhaqqı, pensiya və müavinətlər artırılacaq

Prezident İlham Əliyev Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) VIII Qurultayında çıxışı zamanı 2027-ci ildə minimum əməkhaqqı, pensiya və sosial müavinətlərin qaldırılacağını bəyan etdi, bununla bağlı müvafiq qurumlara tapşırılı verildiyini bildirdi. Bu növbəti ilin sosial müjdəsi - 2027-ci ildə növbəti sosial məktətin həyata keçiriləcəyi deməkdir. Minimum pensiya artımı ilə yanaşı, gələn ilin yanvarından bütün növ əmək pensiyalarının da indeksləşdiriləcək artırılması nəzərdə tutulur. Hazırda 8 aylıq göstəriciyə görə, ölkə üzrə orta aylıq əməkhaqqının artım faizi təxminən 8 faizə yaxındır, illik yekun göstərici gələn ilin yanvarında məlum olacaq. Əgər illik orta aylıq əməkhaqqı indeksi 10 faiz olarsa, əmək pensiyalarının məbləği də 10 faiz artmış olacaq. Bu 1 milyon 100 min vətəndaşımızı əhatə edəcək.

Minimum əməkhaqqı artımı 800 min vətəndaşın maaşına təsir göstərəcək

Qeyd edək ki, sosial təyinatlı artımlar “Azərbaycan Respublikasının 2022-2026-cı illərdə sosial-iqtisadi inkişaf Strategiyasına” istinadən Prezident İlham Əliyevin müvafiq tapşırığı əsasında hazırlanmış layihə üzrə müəyyənləşib. Dövlət başçısı bir neçə ay əvvəl minimum əməkhaqqı və əminum pensiyasının artırılması barədə göstəriş verib və aidiyyəti nazirliklər tərəfindən də bu istiqamətlərdə yekun təklif və layihə hazırlanıb. Beləliklə, 2027-ci il yanvarın 1-dən hazırda 400 manata bərabər olan minimum əməkhaqqı məbləği yenidən əhəmiyyətli dərəcədə artmış olacaq.

Minimum əməkhaqqı artımı ölkə üzrə təxminən 800 min vətəndaşın əmək haqqının artımına səbəb olacaq. Belə ki, dövlət büdcəsindən maliyyələşən bəzi sahələrdə əməyin ödənilməsi Vahid Tarif Cədvəli (VTC) əsasında aparılır. Vahid Tarif Cədvəlində maaşlar 19 dərəcə üzrə müəyyənləşdirilib. Hazırda ilk 4 dərəcə üzrə əmək haqqları 400 manat-

dır, ən yüksək dərəcə üzrə əməkhaqqı isə 1150 manata yaxındır. Bu o deməkdir ki, minimum əməkhaqqının artırılması bütün dərəcələr üzrə artımın əsas səbəb olacaq. Bu zaman əmək haqqının minimum səviyyəsindən az və çox olması xüsusi önəm daşıyır.

Xüsusilə də, sosial, elm, təhsil, səhiyyə, mədəniyyət, gənclər, idman, kənd təsərrüfatı, ekologiya, ət-raf mühitin mühafizəsi, mənzil-kommunal, nəqliyyat, rabitə, meliorasiya, su təsərrüfatı və s. sahələr üzrə maaşların artımları təmin olunaçaq. Artımlar həm də özlə sektor da əhatə edəcək. Çünki minimum əmək haqqı artımları mülkiyyət nö-vedən asılı olmaıyaq bütün sektorlarda çalışan və aşağı maaş alan işçiləri əhatə edir. Bu baxımdan özlə sektorda 400 minə yaxın şəxsin də maaşı artmış olacaq.

Minimum əməkhaqqının artımı əhalinin gəlirlərinə müsbət təsir etməklə, həm də əmək bazarına mühüm fayda verir, işçi qüvvəsinin rə-

qəbət qabiliyyətinin, məhsuldarlığının, əməyin leqallaşdırılmasını təmin edir. Minimum əməkhaqqının növbəti artımından sonra bu rəqəm yaşayış minimumunu təxminən 30-40 faiz üstələmiş olacaq. Digər tərəfdən minimum əməkhaqqı artımı, ölkəmizdə xalis minimum əməkhaqqının xalis orta aylıq əməkhaqqına olan nisbəti göstəricisinin də yüksəlməsinə imkan verəcəkdir. Qeyd edək ki, həmin nisbət 2018-ci ildəki 26,5 faizdən 2019-cu ildəki 33,3 faizə, 2020-ci ildəki 38 faizə yüksəlib. 2022-ci ildə 40 faizə, 2025-ci ildə təxminən 42 faiz səviyyəsinə yüksəlib. Bununla da bu nisbətin qabaqcıl beynəlxalq normalara uyğunlaşdırılması istiqamətində mühüm irəliləyiş olacaq.

Minimum pensiyalarda da artım gözlənilir

Gələn il minimum pensiyanın artırılması da gözlənilir ki, bu məb-

ləğin hazırkı 320 manatdan 350 manata qədər artımı fərz olunur. Bu isə on minlərlə pensiyaçını əhatə etmiş olacaq. Bu sosial qrupa tələb olunan pensiya kapitalını təmin edə bilməyən vətəndaşların aldığı pensiyalar daxildir. Həmin kateqoriya üzrə pensiya alanların sayı təxminən 65-70 min nəfərdir. Yeni artımdan sonra minimum pensiyanın məbləği ölkə üzrə yaşayış minimumunu və ehtiyac meyarını da xeyli üstələmiş olacaq.

Yeri gəlmişkən, gələn il əmək pensiyaları ilə bağlı qanunvericiliyə

qının artım faizidir. Amma bununla belə, diferensial yanaşma olacaq. 1150 manatdan yüksək pensiya alan şəxslərin təqaüdlərinin həmin məbləğdən yuxarı hissəsi fərqli əmsallarla üzrə hesablanacaq.

Ümumilikdə, 2027-ci ilin dövlət büdcəsindən sosial sferaya ayrılan vəsaitin həcmi ümumi xərclərin 44 faizini təşkil edəcək. Bu o deməkdir ki, 18, 5 milyard manatdan çox vəsait sosial sahəyə yönəldiləcək.

Müavinət və təqaüdlərin məbləğləri də artırılacaq

Gələn il sosial müavinətlərin və təqaüdlərin məbləğlərinin artırılması da gözlənilir. Növbəti ilin əvvəlindən pensiyaların indeksləşdiriləcək artırılması da nəzərdə alınmaqla, ümumilikdə 3 milyon insanın əməkhaqqı, pensiya, müavinət və təqaüdləri artacaq. Bu da davamlı və əhatəli sosial kurs ölkəmizdə güclü sosial siyasətin təzahürü olmaqla, dövlətin iqtisadi və maliyyə imkanları artıdığını, dövlət xərclərinin böyük bir hissəsini, ilk növbədə vətəndaşların rifahına yönəldildiyini təsdiqləyir.

Deputat Elnarə Akimova: VIII Qurultay YAP üçün yeni mərhələyə uyğun siyasi düşüncə tərzinin formalaşdırılması baxımından mühüm başlanğıcdır

Yeni Azərbaycan Partiyasının VIII Qurultayı Azərbaycanın dövlətçilik tarixində mühüm bir mərhələyə təsadüf edir. Ərazi bütövlüyünün və suverenliyin tam bərpasından sonra keçirilən qurultay həm Heydər Əliyevin formalaşdırdığı dövlətçilik xəttinə nəzər salmaq, həm də Prezident İlham Əliyevin bu siyasi kursu yeni reallıqlar şəraitində necə davam etdirdiyini dəyərləndirmək baxımından əhəmiyyətlidir. Qurultayda səslənən fikirlər, qarşıya qoyulan yeni vəzifələr və Azərbaycan-Türkiyə münasibətlərinin strateji məhiyyəti ətrafında Milli Məclisin deputatı, filologiya elmləri doktoru Elnarə Akimova ilə söhbətləşdik.

- Elnarə xanım, Yeni Azərbaycan Partiyasının VIII Qurultayı Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün və suverenliyinin tam bərpasından sonra keçirilən ilk qurultay kimi tarixə düşdü. Sizcə, bu qurultayın siyasi məhiyyətini əvvəlkilərdən fərqləndirən əsas cəhət nədir?

- Məncə, VIII Qurultayın əsas xüsusiyyəti onun artıq tamam başqa Azərbaycanın reallıqlarında keçirilməsidir. Əvvəlki qurultaylarda qarşıya qoyulan məqsədlərdən biri torpaqlarımızın işğaldan azad edilməsi, ərazi bütövlüyümüzün bərpası idisə, bu gün biz həmin tarixi vəzifənin həyata keçirildiyi mərhələdən danışıq. Prezident İlham Əliyev də qurultaydakı çıxışında xüsusi vurğuladı ki, bu, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü və suverenliyini tam bərpa etməsindən sonra keçirilən ilk qurultaydır.

Bu, sadəcə təqvimdə yeni bir tarix deyil. Dövlətin siyasi psixologiyasının, özünə münasibətinin və dünyadakı mövqeyinin dəyişməsinə göstərən mühüm mərhələdir. Azərbaycan artıq uzun illər boyu işğal problemi ilə yaşayan, beynəlxalq platformalarda öz haqqını müdafiə edən ölkə statusundan çıxaraq, yaratdığı reallıqları dünyaya qəbul edərən dövlətə çevrilib.

Ona görə də VIII Qurultaya yalnız partiya daxili hesabət və qarşıdakı fəaliyyət istiqamətlərinin müəyyənəşdirilməsi tədbiri kimi baxmaq doğru olmaz. Qurultayın siyasi yükü daha genişdir. Burada Azərbaycanın keçdiyi yolun yekunları ilə yanaşı, Zəfərdən sonrakı dövrün dövlətçilik prioritetləri də ortaya qoyuldu. İlham Əliyevin çıxışında hərbi gücün artırılması, iqtisadi dayanıqlığın qorunması, xarici siyasətin daha fəal aparılması, ideoloji təhlükəsizliyin gücləndirilməsi, Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun bərpasının davam etdirilməsi kimi məsələlərin önə çəkilməsi də təsadüfi deyil. Başqa sözlə, Zəfər bir yolun sonu deyil. Zəfər Azərbaycanın qarşısında daha böyük məsuliyyətlər açan yeni yolun başlanğıcıdır.

- Prezident İlham Əliyev çıxışında YAP-ın yaranmasını Azərbaycanın bu-günkü qələbələrinin başlanğıc nöqtələrindən biri kimi təqdim etdi. Sizcə, 1992-ci ildə yaradılan YAP-ın siyasi missiyasını bu gün hansı prizmadan qiymətləndirmək lazımdır?

- Tarixi hadisələri həmin dövrün reallıqlarından ayırmaq olmaz. 1992-ci ildə Azərbaycan son dərəcə müəkkəb vəziyyətdə idi. Dövlət idarəçiliyində böhran, siyasi qarşıdurmalar, iqtisadi çöküş, ərazi itkiləri və cəmiyyətdə sabitliyin pozulması ölkənin gələcəyini ciddi sual qarşısında qoymuşdu. Məhz belə bir şəraitdə Heydər Əliyevin ətrafında müxtəlif sosial və siyasi təbəqələri birləşdirən YAP-ın yaradılması təsadüfi ha-

disə deyildi. Prezidentin çıxışında da bu məqam açıq şəkildə ifadə edildi: partiyanın təsis qurultayı faktiki olaraq ölkədə mövcud olan ictimai-siyasi tələbin nəticəsi idi.

Mən YAP-ın tarixini ilk növbədə dövlətçilik məfkurəsinin siyasi təşkilatlanması kimi qiymətləndirərdim. Çünki həmin dövrdə cəmiyyətin ən böyük ehtiyacı yeni siyasi şüar deyil, dövlətin özünün qorunması idi. Dövlətçiliyin dağılması təhlükəsi qarşısında siyasi sabitlik, idarəetmə qabiliyyəti və milli maraqları önə çəkən siyasi iradə həyatı əhəmiyyət daşıyırdı.

Bu baxımdan YAP-ın otuz ildən artıq hakim siyasi qüvvə kimi fəaliyyət göstərməsi yalnız uzunömürlülük faktı deyil. Partiyanın siyasi xəttinin müxtəlif tarixi mərhələlərdə dəyişən çağırışlara uyğunlaşması, eyni zamanda əsas dövlətçilik xəttini qoruması mühüm məqamdır. VIII Qurultayda da bu xəttin davamlılığı xüsusi şəkildə vurğulandı. Prezident İlham Əliyevin sözləri ilə desək, Ulu Öndərin siyasi xəttinin ana istiqamətləri - müstəqillik, dövlətçilik, iqtisadi müstəqillik, güclü hərbi potensial və milli imkanlardan maksimum istifadə - dəyişməz olaraq qalır.

Bu mənada YAP-ın tarixini təkcə partiyanın tarixi kimi deyil, müxtəlif Azərbaycanın siyasi tarixinin mühüm sahifələrindən biri kimi oxumaq mümkündür.

- Bu siyasi xəttin təməlində Heydər Əliyev fenomeni dayanır. Sizcə, Heydər Əliyevin Azərbaycan dövlətçiliyinə ən böyük tarixi xidməti nədən ibarət oldu?

- Heydər Əliyevin siyasi fəaliyyətinin miqyasını bir cümlə ilə ifadə etmək çətindir. Lakin mən onun ən böyük xidmətlərindən birini belə müəyyənləşdirərdim: O, Azərbaycanın dövlət kimi ayaqda qalmasını və öz siyasi iradəsini qorumasını təmin edən sistemli dövlətçilik modelini formalaşdırdı.

1993-cü ildə Heydər Əliyev hakimiyyətə qayıdanda Azərbaycan ağır vəziyyətdə idi. Ölkə həm müharibə, həm daxili siyasi qarşıdurma, həm iqtisadi böhran, həm də parçalanma təhlükəsi ilə üz-üzə idi. Prezidentin çıxışında həmin dövrün mənzərəsi konkret faktlarla təsvir edilir: iqtisadiyyat çökmüşdü, xəzinə boş idi, qaz və elektrik qıtlığı yaşanırdı, inflyasiya 1000 faizdən yuxarı idi, bir milyona yaxın insan qaçqın-köçkün vəziyyətinə düşmüşdü.

Belə bir şəraitdə dövlət idarəçiliyini yenidən qurmaq, sabitliyi bərpa etmək, Azərbaycanın beynəlxalq təcriddən çıxmasına nail olmaq və iqtisadi inkişaf üçün əsas yaratmaq tarixi məsuliyyət tələb edirdi. “Əsrin müqaviləsi”nin imzalanması, xarici sərmayenin cəlb edilməsi, Azərbaycanın beynəlxalq mövqelərinin möhkəmləndirilməsi və dövlətçilik institutlarının formalaşdırılması sonrakı inkişaf üçün möhkəm bünövrə yaratdı.

Məncə, Heydər Əliyevin siyasi irsinin ən mühüm cəhəti də budur: O, dövlətçiliyi yalnız bugünün ehtiyacları ilə məhdudlaşdırmadı, gələcəyin Azərbaycanını düşünən uzunmüddətli strategiya formalaşdırdı. Bu strategiyanın nəticələrini bir siyasi dövrdə deyil, sonrakı onilliklərdə də görmək mümkündür.

- Prezidentin çıxışında Azərbaycanın 2003-cü ildən sonrakı inkişaf yolu, xüsusilə ərazi bütövlüyünün bərpası və Zəfərdən sonra yaranmış yeni reallıqlar geniş yer aldı. Sizcə, Heydər Əliyevin siyasi irsi ilə İlham Əliyevin fəaliyyəti arasında hansı əsas siyasi-strateji bağlılıq var?

- Möhtərəm Prezidentimiz, cənab İlham Əliyevin siyasətinin mühüm xüsusiyyəti ondan ibarətdir ki, Heydər Əliyevin müəyyən etdiyi dövlətçilik xəttini qoruyaraq onu yeni geosiyasi şəraitə uyğun şəkildə davam etdirir.

2003-cü ildə qarşıya qoyulan əsas məqsədlərdən biri ərazi bütövlüyünün bərpası idi. Bu məqsəd illər ərzində yalnız siyasi bəyanat səviyyəsində qalmadı. Ordunun gücləndirilməsi, iqtisadi imkanların genişləndirilməsi, beynəlxalq münasibətlər sisteminə Azərbaycanın mövqelərinin möhkəmləndirilməsi və diplomatik imkanların artırılması nəticə etibarilə 2020-ci il Zəfərinə, ardınca 2023-cü ildə suverenliyin tam bərpasına gətirib çıxardı. Prezidentin çıxışında da bu yolun mərhələli və ardıcıl karakter daşdığı açıq görünür.

Burada mühüm bir məqam var. Dövlətlərin tarixində böyük nəticələr bir günün hadisəsi kimi görünə bilər, amma əslində həmin nəticənin arxasında illərlə aparılan həzrlıq dayanır. Zəfər də belə bir tarixi prosesin nəticəsidir. Siyasi iradə, iqtisadi güc, hərbi potensial, diplomatik fəaliyyət və xalqın birliyi bir nöqtədə birləşdi.

İlham Əliyevin çıxışında gələcəyə baxış da məhz bu ardıcılıq üzərində qurulub. Bu gün əsas məsələ artıq əldə edilmiş Zəfəri qorumaq, dövlətin gücünü artırmaq, iqtisadi müstəqilliyi möhkəmləndirmək, Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun bərpasını sürətləndirmək, Azərbaycanın beynəlxalq mövqeyini daha da gücləndirməkdir.

- Qurultayda ideoloji təhlükəsizlik məsələsinə də xüsusi diqqət yetirildi. İnformasiya müharibələrinin, sosial şəbəkələrin və müxtəlif təxribatların genişləndiyi bir dövrdə sizcə, Azərbaycanın qarşısında duran əsas ideoloji çağırış nədir?

- Bu gün dövlət təhlükəsizliyini yalnız sərhəddə dayanan əsgərin silahı ilə ölçmək mümkün deyil. İnformasiya məkanı da artıq təhlükəsizliyin mühüm cəbhələrindən biridir. Prezident İlham Əliyevin çıxışında ideoloji təhlükəsizliyin fiziki təhlükəsizlik qədər vacib olduğu xüsusi vurğulandı. Xüsusilə internet, kibercümlər və süni intellekt imkanlarının genişləndiyi bir dövrdə informasiya təsirlərinin sərhəd tanımadığı qeyd edildi.

Amma burada mən bir məqamı xüsusilə vacib sayıram: dezinformasiyaya qarşı ən güclü müdafiə qapalı informasiya mühiti deyil, savadlı, düşünən və müqayisə etməyi bacaran cəmiyyətdir. Prezidentin çıxışında təhsilə xüsusi əhəmiyyət verilməsi də təsadüfi deyil. İnsan nə qədər məlumatlıdırsa, manipulyasiyaya, saxta xəbərə, emosional təxribata bir o qədər az həssas olur.

Bu baxımdan ideoloji işin də məhiyyəti dəyişməlidir. Şablon tədbirlər, formal çıxışlar, təkrarlanan ifadələr müasir informasiya mühitində əvvəlki təsir gücünə malik deyil. İnsanlara fakt, argument və həqiqət lazımdır. Prezident də qurultayda partiyanın ideoloji fəaliyyətində məhz yeni, müasir yanaşmaların, şablonlardan uzaq iş üsullarının vacibliyini vurğuladı.

Yeni bu gün ideoloji təhlükəsizliyin əsas dayaqları yalnız informasiya siyasəti deyil; təhsil, milli yaddaş, vətəndaş məsuliyyəti və həqiqəti yalandan ayırmaq bacarığıdır.

- Son günlər Azərbaycan-Türkiyə münasibətlərini kölgələndirməyə, iki qardaş ölkənin arasında soyuqluq salmağa yönələn müxtəlif informasiya cəhdləri də müşahidə olunur. Sizcə, belə cəhdlərin məqsədi nədir və bu məsələdə Azərbaycan cəmiyyətinin mövqeyi necə olmalıdır?

- Azərbaycan-Türkiyə münasibətləri sadəcə iki dövlət arasında diplomatik münasibətlər çərçivəsinə sığmır. Bu münasibətlərin arxasında ortaq tarix, dil, mədəniyyət, milli yaddaş və qarşılıqlı strateji maraqlar dayanır. Ona görə də bu əlaqələri zədələməyə yönələn hər hansı informasiya kampaniyasına yalnız ayrı-ayrı xəbərlər və sosial media paylaşımları kimi baxmaq sadəlvhlük olardı.

Bu gün informasiya müharibəsinin əsas xüsusiyyətlərindən biri budur ki, münasibətlərdə real mənzərəni dəyişmək üçün bözən böyük siyasi böhran yaratmağa ehtiyac qalmır; cəmiyyətlər arasında şübhə yaratmaq, tərəfləri bir-birinə qarşı qoymaq, emosional reaksiyalar doğurmaq kifayətdir.

Mən belə hallarda ən böyük məsuliyyətin məhz ictimaiyyətin özünə düşdüyünü düşünürəm. Hər bir iddianı həqiqət kimi qəbul etməmək, mənbəni yoxlamaq, dövlətlərarası münasibətlərlə ayrı-ayrı şəxslərin və ya qrupların mövqeyini bir-birindən fərqləndirmək lazımdır. Çünki dövlət siyasəti ilə sosial şəbəkədəki hansısa şəxsin emosional paylaşımını eyniləşdirmək yanlış nəticələrə gətirib çıxara bilər.

Azərbaycan-Türkiyə münasibətlərinin məhiyyəti isə konkret hadisələrdən daha böyükdür. İki ölkə arasında strateji tərəfdaşlıq və müttəfiqlik münasibətlərinin uzun illər ərzində formalaşmış möhkəm institusional bazası var. Prezident İlham Əliyevin müxtəlif çıxışlarında da bu münasibətlərin dostluq və qardaşlıq xarakteri dəfələrlə vurğulanıb.

Ona görə Azərbaycan və Türkiyənin arasında girməyə çalışanlara ən düzgün cavab emosional qarşıdurma yaratmaq deyil, faktlara, sağlaml düşüncəyə və iki xalq arasında ki tarixi bağların gücünə söykənməkdir. Süni şəkildə yaradılan informasiya dalğaları gəlib keçir, dövlətlər və xalqlar arasındakı həqiqi münasibətlər isə zamanın sınağından keçir.

Bu gün hər iki cəmiyyətin diqqətli olması xüsusilə vacibdir. Çünki bizi bir-birimizdən uzaqlaşdırmaq istəyənlərə ən böyük cavab Azərbaycan-Türkiyə qardaşlığının siyasi və ictimai müstəvidə daha da möhkəmlənməsidir.

- Prezident İlham Əliyev çıxışının sonunda YAP fəalları qarşıda duran tarixi vəzifələrin həyata keçirilməsində fəal iştiraka çağırır. Sizcə, VIII Qurultaydan sonra YAP qarşısında hansı yeni siyasi və ictimai məsuliyyətlər dayanır?

- Məncə, VIII Qurultay YAP üçün yalnız keçmiş fəaliyyətin qiymətləndirilməsi deyil, həm də yeni mərhələyə uyğun siyasi düşüncə tərzinin formalaşdırılması baxımın-

dan mühüm başlanğıcdır. Çünki ölkənin qarşısında artıq başqa miqyasda vəzifələr dayanır.

Ərazi bütövlüyü və suverenlik bərpa olunub. Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdakı Böyük Qayıdış prosesi davam edir. Azərbaycanın iqtisadi, enerji və nəqliyyat imkanları genişlənir. Ölkənin beynəlxalq münasibətlər sisteminə çəkisi artır. Belə şəraitdə siyasi təşkilatın qarşısında duran vəzifə yalnız görülən işləri təbliğ etmək deyil, cəmiyyətin yeni çağırışlara hazırlanmasında fəal iştirak etməkdir.

Prezidentin qurultaydakı çıxışında da YAP qarşısında həm ideoloji, həm siyasi, həm də ictimai baxımdan geniş vəzifələr müəyyənəşdirildi. Xüsusilə partiya fəalları arasında Azərbaycan reallıqlarının cəmiyyətə düzgün çatdırılmasında, ideoloji təhlükə-

sizlik məsələlərində və ölkənin qarşısında duran strateji hədəflərin həyata keçirilməsində fəal olması istənilir.

Mən hesab edirəm ki, yeni mərhələdə YAP-ın əsas üstünlüyü yalnız təşkilati imkanları deyil, böyük siyasi təcrübəyə malik olmasıdır. Amma zaman dəyişdikcə siyasi kommunikasiya üsulları da dəyişməlidir. Cəmiyyətin, xüsusilə gənclərin suallarına hazır cavablarla deyil, argumentlərlə cavab vermək, yeni informasiya mühitinin imkanlarından istifadə etmək, siyasi maarifləndirməni daha müasir və canlı müstəviyə keçirmək lazımdır.

Ən əsası isə Zəfərdən sonrakı Azərbaycanın yeni düşüncə modelini formalaşdırmaqdır. Çünki dövlətin qarşısında artıq yalnız torpaqları bərpa etmək deyil, həmin torpaqlarda davamlı həyat qurmaq, güclü iqtisadiyyat yaratmaq, insan kapitalını inkişaf etdirmək, milli birliyi qorumaq və Azərbaycanın qazandığı strateji mövqeyi uzunmüddətli perspektivdə möhkəmləndirmək vəzifəsi dayanır.

VIII Qurultayın məhiyyəti də mənim üçün məhz burada görünür: bir dövrün nəticələri ümumiləşdirilir, amma söhbət əslində növbəti dövrün məsuliyyətidən gedir. Azərbaycanın Zəfərlə yazdığı tarix artıq gələcəyin daha böyük məqsədlərinə çevrilməlidir.

- Elnarə xanım, VIII Qurultayda yeni-dən Yeni Azərbaycan Partiyasının İdarə Heyətinin üzvü seçildiniz. Bu etimadı necə dəyərləndirirsiniz? Sizcə, İdarə Heyətinin təmsil olunmaq qarşısındakı mərhələdə hansı məsuliyyəti özünüza qoyur?

- İlk növbədə, bu etimadı şəxsi uğurdan daha çox məsuliyyət kimi qəbul edirəm. Çünki YAP-ın İdarə Heyətində təmsil olunmaq yalnız partiyanın idarəçilik strukturunda yer almaq deyil, Azərbaycanın siyasi həyatında mühüm mövqeyə malik bir təşkilatın qarşısında dayanan vəzifələrin həyata keçirilməsində birbaşa iştirak etmək deməkdir. Bu etimada görə, partiyaamızın sədri, dövlət başçımız cənab İlham Əliyevə dərin təşəkkürümü bildirirəm. VIII Qurultayın Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün və suverenliyinin tam bərpa olunduğu yeni tarixi mərhələdə keçirilməsi bu məsuliyyəti daha da artırır.

Bu gün YAP qarşısında artıq fərqli miqyasda vəzifələr dayanır. Dövlətçilik ənənələrinin qorunması, milli homrəyliyin möhkəmləndirilməsi, gənclərin düzgün ideoloji istiqamətləndirilməsi, müasir informasiya mühitində Azərbaycanın həqiqətlərinin daha fəal təbliği kimi məsələlər partiyanın fəaliyyətində xüsusi yer tutur. Mən də İdarə Heyətinin üzvü kimi bu proseslərdə öz üzərimə düşən məsuliyyəti layiqincə yerinə yetirməyə çalışacağam. Mənim üçün bu etimad həm keçmiş fəaliyyətə verilən qiymət, həm də gələcək fəaliyyətə ünvanlanan ciddi bir çağırışdır. Azərbaycanın Zəfərlə yazdığı tarix gələcəyin daha böyük məqsədlərinə çevrilməlidir

Astanada Asiyada Qarşılıqlı Fəaliyyət və Etimad Tədbirləri üzrə Müşavirənin (AQEM) Katibliyinin qarargahında Azər-

baycanın təşkilatə sədrliyi dövründə hədiyyə etdiyi və AQEM Gününə həsr olunan Qarabağ atının heykəlinin açılış mərasimə keçirilib.

Mərasimə təşkilatın Baş katibi Kayrat Sarıbay, bu ölkədə akkreditə olunmuş diplomatik korpusun nümayəndələri iştirak ediblər.

Ölkəmizin Qazaxıstandakı səfəri Əlimirzamin Əskərov çıxışında bildirib ki, Qarabağ atı Azərbaycanın milli irsinin mühüm hissəsidir, cəsarəti və sədaqəti simvolizə edir.

“Azərbaycan məhz bu ruhda Qarabağ atını AQEM-ə təqdim edir. Ümid edirik

ki, bu heykəl digər üzv dövlətlərlə dostluğumuzun və AQEM-in aramızda formalaşdırmağa kömək etdiyi səmimi ab-havanın rəmzinə çevriləcək”, - deyər diplomat bildirib.

Azərbaycanın AQEM-ə sədrliyinin prioritetlərindən danışan səfir bildirib ki, oktyabrın 15-də Bakı qurumun yeddinci Sammitinə ev sahibliyi edəcək. Onun sözlərinə görə, Azərbaycan üzv dövlətlər və Katiblik ilə görüşün məzmunu və təşkili sahəsində sıx əməkdaşlıq edir.

AQEM-in Baş katibi Kayrat Sarıbay öz növbəsində deyib ki, bu heykəl üzv dövlətlər tərəfindən hədiyyə olunan və Asiyanın mədəni müxtəlifliyini əks etdirən incəsənət əsərləri arasında öz yerini tutacaq.

Qarabağ atının heykəlinin açılışı olub

O qeyd edib ki, son dörd il ərzində üzv dövlətlər AQEM-in bütün beş ölkəsi üzrə etimad quruculuğu sahəsində 100-ə yaxın tədbir keçiriblər. Gündəlik kibertəhlükəsizlik və terrorizmə qarşı mübarizə, dayanıqlı inkişaf və ətraf mühitin mühafizəsi, əlaqəlilik və nəqliyyat dəhlizləri, insanlara-rası təmaslar, kiçik və orta biznes, kənd təsərrüfatı, mədən təhlükəsizliyi, səhiyyə və digər istiqamətləri əhatə edib.

Kayrat Sarıbay, həmçinin Azərbaycanın sədrliyi dövründə ekoloji gündəliyin daha da inkişaf etdiyini, o cümlədən yaşıl turizm, yaşıl iqtisadiyyat,

dayanıqlı əlaqəlilik və iqlimə davamlı nəqliyyat dəhlizləri sahəsində təşəbbüslərin həyata keçirildiyini qeyd edib.

Azərbaycan - Türkiyə: Tarixdən gələn, sınaqlarda bərkiyən qardaşlıq

Dünyada elə dövlətlər var ki, onların arasındakı münasibətlər sırf konyuktur maraqlar üzərində qurulur. Belə münasibətlər keçici olur. Dəyişən maraqlar qarşılıqlı əlaqələrin dinamikasına da öz təsirini göstərir.

Azərbaycan və Türkiyəyə gəldikdə isə tamamilə fərqli mənzərənin şahidi oluruq.

Zaman-zaman bəzi dairələr iftiralara, böhtanlara rəvac verməklə iki ölkə arasında hansısa bir itxifat yaratmağa və dövlətlərimizi, xalqlarımızı bir-birindən incik salmağa çalışırlar. Alınmır və alınmayacaq. Hər sınaq anında biz bir-birimizə nə qədər əziz, doğma olduğumuzu daha dərindən

anlayır və bir-birimizə daha da yaxınlaşırıq. Biz yaxınlaşdıqca da məkrli xülyalarının suya düşüb əridiyini görən düşmənlərimizin məyusluğu artır.

Bunu elə son günlərdə də gördük. Bədxahlarımız nə qədər cəfəqanlıq göstərsələr də, onların hər at-

dıqları daş qayıdıb özlərinə dəyir. Nəcə deyərlər, zirvələrdə olan Azərbaycan-Türkiyə dostluğu möhkəm sal qayaya bənzəyir və zaman yelləri bu qayadan heç nə qopara bilmir. Dünyada bizim qardaşlıq prinsipinə əsaslanan münasibətlərimizə hansısa bir formada xələl gətirə biləcək qüvvə yoxdur.

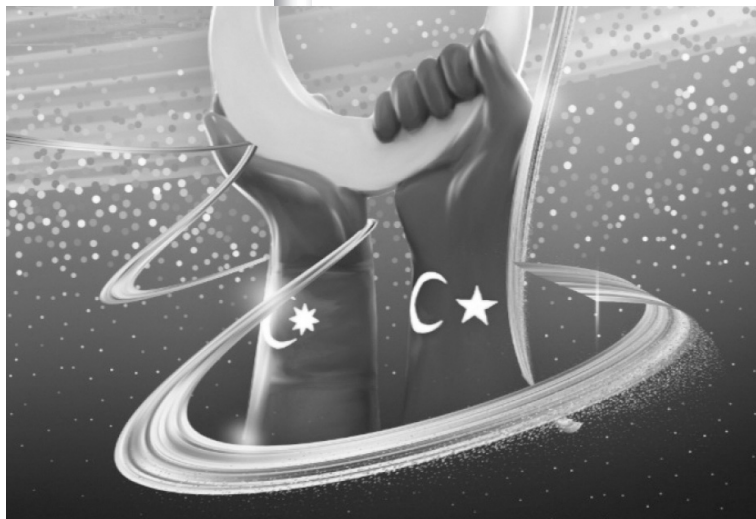
Çünkü bu dostluq, qardaşlıq tarixə söykənir, dövlətlərin, liderlərin qətiyyətli siyasi iradələrindən və cəmiyyətlərin, xalqların istəyindən güc alır. Əsas məqam ondan ibarətdir ki, hər iki dövlət və xalq münasibətləri qorumaq və gələcəkdə daha da möhkəmlətmək əzmindən çıxış edir.

Vətən müharibəsində Türkiyənin göstərdiyi mənəvi-siyasi dəstək unudulmur

Bu gün Azərbaycan - Türkiyə dostluğu, qardaşlığı bütün beynəlxalq birlik üçün nümunədir. Dünyada bizim ölkələrimiz qədər bir-birinə yaxın olan digər iki dövlət tapmaq mümkün deyil. Müxtəlif sahələrdə münasibətlər Ulu Öndər Heydər Əliyevin “bir millət, iki dövlət” fəlsəfəsinə uyğun olaraq qurulub və inkişaf etdirilir. Prezident İlham Əliyevin vurğuladığı kimi, Azərbaycan hər zaman Türkiyənin yanında olub, Türkiyə də hər zaman Azərbaycanın yanında olub. Qardaş xalqlar yalnız xoş günlərin sevincini bölüşmür, həm də dar gündə bir-birinə dayaq durur, ehtiyac yarananda köməyə tələsirlər. Buna aid həm tarixdən, həm də müasir dövrdən çoxlu nümunələr göstərmək mümkündür. Qardaş ölkə artıq tarixdə qalan Qarabağ münaqişəsinin davam etdiyi üç onillik ərzində həmişə Azərbaycana dəstək verib. Biz Türkiyənin qətiyyətli dəstəyini 44 günlük Vətən müharibəsi zamanı bir daha gördük. Müharibənin ilk günlərindən başda qardaş ölkənin Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan olmaqla əksər yüksək səviyyəli rəsmiləri Türkiyənin Azərbaycanın yanında olduğunu bildirən bəyanatlarla çıxış edirlər. Türkiyənin bu mənəvi-siyasi dəstəyi Azərbaycana güc verdi. Nəticədə, Si-

lahlı Qüvvələrimiz 44 günlük müharibədə şanlı Qələbə qazanaraq respublikamızın ərazi bütövlüyünü təmin etdi.

Postmüharibə mərhələsində də qardaş Türkiyə Azərbaycanın işğaldan azad edilmiş ərazilərdə start verdiyi genişmiqyaslı bərpa işlərində yaxından iştirak edir. Prezident İlham Əliyev qardaş ölkənin müharibə vaxtı Azərbaycana göstərdiyi mənəvi-siyasi dəstəyi minnətdarlıq hissi ilə vurğulayaraq bildirib: “Qardaş Türkiyə xalqı hörmətli Prezident Ərdoğanın liderliyi ilə Azərbaycana müntəzəm olaraq dəstək göstərmişdir. Müharibə zamanı onun “Azərbaycan tək deyil, Türkiyə Azərbaycanın yanındadır!” deməsi bütün dünyaya çox ciddi mesaj idi. Azərbaycan xalqı bu qardaş dəstəyini heç vaxt unutmayacaq”.

Öz növbəsində Azərbaycan da çətin vaxtlarında Türkiyəni tək buraxmır. Respublikamız indiyədək Ermənistanın qardaş ölkəyə qarşı irəli sürdüyü saxta soyqırımı və ərazi iddialarının beynəlxalq səviyyədə ifşa olunmasında mühüm rol oynayır. 2016-cı il iyulun 15-dən 16-na keçən gecə Türkiyədə xəyanətkar qüvvələr tərəfindən dövlət çevrilişinə cəhd

göstərildi. Təbii ki, həmin gecə Azərbaycan xalqının da ürəyi qardaş Türkiyə ilə döyünürdü. Dövlət çevrilişinə cəhd hadisələri Azərbaycanın siyasi rəhbərliyi, şəxsən Prezident İlham Əliyev tərəfindən birmənalı şəkildə qınanıldı və Türkiyənin qanuni hakimiyyətinə həmrəylik nümayiş etdirildi.

2023-cü il fevralın 6-da Türkiyə

Zəlzələ bölgəsinə birinci gələn və oranı sonuncu tərk edən ölkə Azərbaycan oldu

dəhşətli zəlzələ xəbəri ilə silkələndi. Episentri Kahramanmaraş şəhərinə düşən 7.7 və 7.6 bal gücündəki dağıdıcı zəlzələ qardaş ölkənin tarixində ən faciəvi səhifələrdən biridir. Dağıdıcı zəlzələdə 53 min 537 nəfər həyatını itirib, 107 min 213 nəfər isə müxtəlif bədən xəsarətləri alıb. Zəlzələ nəticəsində dəyən maddi ziyanın məbləği 150 milyard dollar həcmində dəyərləndirilir.

Üç il bundan əvvəl qardaş ölkədən gələn zəlzələ xəbəri respublikamızda da böyük üzüntü ilə qarşılandı. “Həmin günlərdə Azərbaycan xalqı baş verənləri dərindən ağrı hissi ilə izləyərək qardaş Türkiyənin kədərini öz kədəri kimi qəbul etdi, onun dərindən şərik çıxdı. Azərbaycan-Türkiyə münasibətlərinin əsasında duran sarsılmaz qardaşlıq möhür belə çətin məqamda öz real mahiyyətini nümayiş etdirdi. Faciənin ilk anlarından etibarən Azərbaycan dövləti və cəmiyyəti birlik və həmrəylik prinsiplərinə sadıq qalaraq Türkiyənin yanında oldu, dəstək və yardım əlini uzatdı”, - deyərək dövlətimizin başçısı vurğulayıb.

Faciə xəbəri gələndən dərhal sonra Prezident İlham Əliyev fevralın 6-da Türkiyənin Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanla başsağlığı məktubu ünvanlayıb. Bu mənəvi-siyasi də-

təklə yanaşı, Azərbaycan yardımına birinci gələn və fəlakət bölgəsini son tərk edən ölkə olub. O cümlədən birinci xanım Mehriban Əliyevanın göstərişi ilə Heydər Əliyev Fondu Türkiyənin zəlzələ bölgəsinə humanitar yardımlar yola salıb.

Zəlzələdən sonra Kahramanmaraşda yaradılan “Azərbaycan” məhəlləsi xalqımızın qardaşlıq dəstəyinin daha bir ifadəsidir. Kahramanmaraşda “Azərbaycan” məhəlləsinin yaradılması layihəsi 100 milyon dollarlıq tikinti işlərini əhatə edir. “Azərbaycan və Türkiyə arasında Kahramanmaraş vilayətində yaşayış binaları, ibtidai məktəb, uşaq bağçası və mədəniyyət mərkəzi tikintisi barədə əməkdaşlıq haqqında” saziş 2023-cü il sentyabrın 25-də Naxçıvan şəhərində imzalanıb.

Kahramanmaraş vilayətində inşa olunan “Azərbaycan” yaşayış məhəlləsinin açılışı 2025-ci il 19 iyun tarixində Türkiyənin və Azərbaycanın dövlət başçılarının iştirakı ilə baş tutub. Məhəllənin ümumi sahəsi 32 hektar təşkil edir. Layihəyə əsasən məhəllə yaşayış binaları, ibtidai məktəb və uşaq bağçası, mədəniyyət mərkəzindən ibarətdir.

Mübariz ABDULLAYEV

Əlverişli və münbit sərmayə mühiti

Ölkə iqtisadiyyatına xarici investisiya qoyuluşları artmaqda davam edir

Bakıda keçirilən II Azərbaycan Beynəlxalq İnvestisiya Forumunda ölkəmizin sərmayələrə açıq ölkə kimi rolu bir daha beynəlxalq investor ailəsi tərəfindən bəyan edildi. Tədbirin

panel iclaslarında çıxış edən tanınmış iş adamları, şirkət və holding rəhbərləri Azərbaycanın xarici investisiyalar üçün cəlbəedici tərəfdaş olmasını vurğuladılar. Eyni zamanda, dövlətin tə-

min etdiyi mühit, zəmanətverici institusional islahatlar, investorlar qarşısında öhdəliklərə sadiqlik və digər mühüm amillər təqdir olundu. Bütün bunlar Azərbaycanın investisiya baxı-

mından cəlbəedici ölkə olması ilə yanaşı, yeni rərəmsal inkişaf mərhələsində perspektivli sahələrə yeni sərmayələrin axını üçün təşviqlərin səmərəliliyini əks etdirir. Forum qarşı-

dakı dövrdə Azərbaycan iqtisadiyyatının qeyri-neft sektoruna investisiyaların cəlb olunacağı ilə bağlı ümidverici planların gerçəkləşəcəyinə dərin inam vardır.

Siyasi sabitlik sərmayədarlar üçün mühüm amildir

Azərbaycan iqtisadiyyatına sərmayə qoyuluşlarının artmasında ön mühüm amillərdən biri ölkədə təmin edilmiş sabitlik və münbit investisiya mühitidir.

Ötən əsrin 90-cı illərinin ortalarında Azərbaycan xarici investorlarla əməkdaşlığa xüsusi önəm verərək dünyanın aparıcı şirkətləri ilə birlikdə həm ölkəmiz, həm də region üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edən layihələrə imza atıb. Investorların hüquq və mənafelərinin qorunması, mülkiyyətin toxunulmazlığı, yerli və xarici sahibkarlara bərabər fəaliyyət şəraitinin yaradılması, “İnvestisiya fəaliyyəti haqqında” və “Xarici investisiyaların qorunması haqqında” qanunların qəbul edilməsi, Rəqabət Məcəlləsinin qüvvəyə minməsi sərmayə cəlbəediciliyini artırıb.

Azərbaycan hökumətinin bir sıra

xarici ölkələrlə ikiqat vergi tutmanın aradan qaldırılması, investisiyaların təşviqi və qarşılıqlı qorunması haqqında sazişlər imzalanması da investisiya qoyuluşunu təşviq edib. Ölkəmiz beynəlxalq müstəvidə ikitərəfli əməkdaşlıq çərçivəsində 30-dək ölkə ilə sərmayələrin təşviqi və qarşılıqlı qorunması haqqında sazişlər imzalayıb ki, həmin dövlətlərin investorlarının ölkəmizin iqtisadiyyatında potensial sərmayədar kimi xüsusi payı artmağa başlayıb.

Bu istiqamətdə respublikamızda həyata keçirilən hüquqi və institusional islahatlar mühüm rol oynamaqdadır. Prezident İlham Əliyevin 2018-ci il yanvarın 18-də imzaladığı “İnvestisiya fəaliyyətinin təşviq edilməsi və xarici investorların hüquqlarının qorunması ilə bağlı bir sıra tədbirlər haqqında” sərəncamına əsasən, ölkə iqtisadiyyatına in-

vestisiya axınını cəlb etmək üçün Azərbaycanda əlverişli biznes mühitinin təmin edilməsi əsas prioritetlərdən biri kimi müəyyən edilib. Bu ssenariyə uyğun olaraq biznes mühitinin əlverişliliyinin daha da artırılması və biznesə başlama prosedurlarının sadələşdirilməsi üçün zəruri tədbirlər görüldü ki, bu da xarici sahibkarların fəaliyyətində yeni mərhələnin başlanmasına səbəb olub.

Son 22 ildə 180 milyard dollara yaxın xarici investisiya

İnvestorların hüquq və mənafelərinin qorunması, mülkiyyətin toxunulmazlığı, yerli və xarici sahibkarlara eyni iş şəraitinin yaradılması, “İnvestisiya fəaliyyəti haqqında” və “Xarici investisiyaların qorunması haqqında” qanunların qəbul

edilməsi, Rəqabət Məcəlləsinin qüvvəyə minməsi sərmayə cəlbəediciliyini artırıb.

Azərbaycan hökumətinin bir sıra xarici ölkələrlə ikiqat vergi tutmanın aradan qaldırılması, investisiyaların təşviqi və qarşılıqlı qorunması haqqında sazişlər

imzalanması da investisiya qoyuluşunu təşviq etməkdədir. Azərbaycan beynəlxalq müstəvidə ikitərəfli əməkdaşlıq çərçivəsində 30-dək ölkə ilə sərmayələrin təşviqi və qarşılıqlı qorunması haqqında sazişlər imzalayıb ki, həmin dövlətlərin investorlarının ölkəmizin iqtisadiyyatında potensial sərmayədar kimi xüsusi payı artmağa başlayıb.

Beləliklə, qeyd edilən təşviqəedici tədbirlər, dövlətin xarici investorlara olan dəstəyi biznes sektorunun və beynəlxalq maliyyə qurumlarının Azərbaycana olan investisiya marağını yüksəltdir. Ümumilikdə, 2002-2024-ci illər ərzində ölkə iqtisadiyyatına yönəldilən investisiyaların ümumi həcmi təxminən 330 milyard dollar təşkil edib ki, onun 180 milyard dolları xarici investisiyalardır.

nın yerli və xarici valyutada uzunmüddətli suveren investisiya reytingini “pozitiv” proqnoz ilə “BBB” səviyyəsində təyin edib. Bütün bunlar bir daha göstərir ki, Azərbaycan inkişaf etmiş ölkə kimi dünyanın aparıcı investorlarını daim diqqət mərkəzindədir.

Beynəlxalq Valyuta Fondu (BVF) dünya ölkələrində investisiya cəlbəediciyi mühiti ilə bağlı 2024-cü ilə dair hesabatında Azərbaycanı ən yaxşı ölkələr qrupunda qərarlaşdırıb. Belə ki, ölkəmiz ən yaxşı investisiya mühitinə

malik “Top-7” qrupunda yer alıb. BVF-nin reytingində xarici investorlar üçün əlverişli münbit iş şəraitinin yaradılması, bütün hüquqi təminatlarla əhatə olunması təqdir edilir.

Hazırda Azərbaycan iqtisadiyyatının müxtəlif sahələrində fəaliyyət göstərən xarici investisiyalı şirkətlərin sayı 7 mindən artıqdır. Təkcə, 2024-cü ildə Azərbaycanda qeydiyyatdan alınmış kommərşiya hüquqi şəxslərin təxminən 900-ü xarici investisiyalı şirkətlər olub.

E.CƏFƏRLİ

Azad ərazilərdə sərmayəçilər üçün güzəştlər

Azərbaycanın müasir inkişaf gündəliyində əsas investisiya sahələri kimi sünü intellekt və “yaşıl enerji”yə investisiya cəlb olunması əsas strateji xətt kimi müəyyən edilib. Resurs zənginliyi ilə diqqəti cəlb edən işğaldan azad edilmiş ərazilərdə xarici investorların marağı böyükdür. Güzəştlər təbiiq olunmaqdadır. Dövlət başçısının “İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə iqtisadi

sadi inkişafın sürətləndirilməsi ilə bağlı bəzi tədbirlər haqqında” sərəncamına əsasən, azad ərazilərdə ucotda olan və fəaliyyət göstərən sahibkarlıq subyektləri 2023-cü il yanvarın 1-dən etibarən 10 il müddətinə mənfəət (gəlir), əmlak, torpaq və sadələşdirilmiş vergidən, eləcə də sosial vergilərdən azad olunublar ki, bu amil həmin bölgəyə xüsusi axınları sürətləndirəcək.

2026-cı ildə davam edən uğurlu kapital cəlb

Qeyd edək ki, sərmayə fəallığı 2026-cı ildə də davam edib. Azərbaycan iqtisadiyyatına yatırılan xarici investisiyaların həcmində artım dinamikası müşahidə edilməkdədir. 2026-cı ilin yanvar-avqust aylarında əsas kapitala 12 milyard 678 milyon manat məbləğində investisiya yə-

nəldilə ki, bu da ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə real ifadədə 10 faiz çoxdur. Neft-qaz sektoruna yönəldilmiş investisiyaların həcmi real ifadədə 32,4 faiz artaraq 4 milyard 246 milyon manat, qeyri neft-qaz sektoruna yönəldilmiş investisiyalarsının həcmi isə real ifadədə 1,4 faiz

artaraq 8 milyard 431 milyon manat olub. Qeyd edilən dövrdə ölkə iqtisadiyyatına cəlb olunmuş bərbəşə xarici investisiyaların həcmi 4 milyard dolları ötüb. Sərmayə yatan ölkələrin ilk beşliyində Böyük Britaniya və Şimali İrlandiya Birləşmiş Krallığı, Türkiyə, Kipr, Rusiya, İran İslam Respublikası yer alıb.

Kaliningrad blokadaya alınarsa...

Rusiya nüvə silahından istifadə edəcək?

Rusiya-Ukrayna müharibəsi başlayan dan sonra NATO dəfələrlə Rusiyanın sərhədləri yaxınlığında hərbi təlimlər keçirib. NATO-nun öz sərhədlərinə yaxınlaşmasını qəbul etməyən rəsmi Moskva bu tipli hərbi təlimləri də qəbulolunmaz hesab edir. Bu baxımdan, Rusiya növbəti hərbi təlimləri də ciddi təhdid sayır. Belə

ki, bugünlərdə Litva, Polşa və Fransa'nın birgə keçirdiyi "Cəsur qaban-2026" ("Galantry Vepr-2026") hərbi təlimlər Moskva'nın narahatlığına səbəb olub. Hesab edilir ki, təlimlər xüsusi olaraq Rusiyanın Kaliningrad eskalına qarşı yönəlib və bölgənin dəniz və hava blokadasına hazırlıq xarakteri daşıyır.

Kaliningrad strateji ərazi kimi...

Qeyd edək ki, Kaliningrad Rusiyanın qərbdəki ən sonuncu nöqtəsidir. Ərazinin tarixinə gəlincə, buranın tarixi Prussiya krallığının və Almaniya imperiyasının mühüm mədəni-strateji mərkəzi olmuş qədim Şərqi Prussiya torpaqlarına söykənir. Müasir vilayətin ərazisi isə İkinci Dünya müharibəsindən sonra tamamilə yenidən formalaşıb. Belə ki, müharibədən sonra, Potsdam konfransının (1945) qərarına əsasən Şərqi Prussiya'nın şimal hissəsi şəhərlə birlikdə SSRİ-yə (Rusiya) verilib. Mərkəzi Avropada yerləşən bu bölgə cənubda Polşa, şimalda və şərqdə Litva ilə həmsərhəddir. Qərbdə Baltik dənizi ilə əhatə olunub. Sahəsi 15.125 kvadrat kilometrdir. Qeyd edək ki, İkinci Dünya müharibəsindən dərhal sonra ərazidə mühlki məsələlərlə məşğul olan Xüsusi Hərbi Dairə təşkil edilib. 7 aprel 1946-cı ildə SSRİ Ali Soveti Rəyasət Heyətinin Fərmanı ilə bu ərazidə RSFSR-in tərkibində Königsberq vilayəti yaradıldı. 4 iyul 1946-cı ildə SSRİ Ali Soveti Rəyasət Heyətinin Fərmanı ilə bölgə Kaliningrad vilayəti, Königsberq şəhəri isə sovet dövlət və partiya xadimi M. İ. Kalininin şərəfinə Kaliningrad adlandırılıb. 9 iyul 1946-cı ildə Stalin tərəfindən imzalanmış SSRİ Nazirlər Sovetinin 1522 nömrəli Fərmanı ilə 1946-cı ilin avqust-oktyabr ayları arasında RSFSR-in 20 bölgəsindən və üç muxtar respublikasından, eləcə də Belarusdan Kaliningrad vilayətinə daimi yaşayış üçün 12.000 kolxozçu ailəsinin "kənüllü" köçürülməsi təmin edilib. Alman və Litva əhalisi (Prussiya litvalıları) 1947-ci ilə qədər Almaniya deportasiya olunub. Müharibədən sonra Kaliningrad vilayəti Sovet İttifaqının ən hərbişəkililmiş ərazilərindən birinə çevrildi. "İki-

Rusiya alyansa xəbərdarlıq edib

Ümumiyyətlə, Kaliningrad Rusiyanın Avropadakı ən mühüm hərbi-strateji məntəqələrindən biri hesab olunur. Kaliningradın regionun mühüm kommunikasiya xətlərinə yaxın yerləşməsi Rusiyaya NATO-nun şərq cinahını izləmək imkanı verir. Moskva üçün bu ərazi həm NATO ölkələrinə təzyiq və çəkirdirmə vasitəsi, həm də Baltikyanı regionda hərbi mövcudluğunu qorumaq və regiondakı hərbi vəziyyətə təsir etmək üçün mühüm platformadır. NATO baxımından isə Kaliningrad "A2/AD" zonası (anti-access and area denial-red.), yəni rəqibi çəkirdirmək üçün artan təhlükə yaratmaqla müdafiə olunan əraziyə düşmənin qüvvələrinin girişini və manevrini çətinləşdirən potensial zona kimi qiymətləndirilir.

Rusiya ilə NATO arasında gərginliyin əsas səbəbləri hərbi alyansın şərqə doğru genişlənməsi, Rusiyanın öz sərhədləri yaxınlığında NATO infrastrukturunu təhlükə kimi qiymətləndirməsi və Şərqi Avropa ölkələrinin Moskva'nın siyasətindən ciddi narahatlıq keçirməsidir. Rusiya və alyans arasında bir-bəşə müharibə ehtimalı bu gün Avropanın təhlükəsizlik gündəliyində ən ciddi məsələlərdən biri hesab olunur. Bu müharibənin başlayacağı təqdirdə, Kaliningradın ilk hədəf halına gəlməsi hər kəs üçün anlaşılandır. NATO ölkələrindən Kaliningrad barədə səslənən ittihamlar və mümkün Rusiya-NATO müharibəsi regionda narahatlıqla qarşılanır.

Alyansın hərbi təlimləri fonunda son üç gün ərzində Belçika, Böyük Britaniya və İrlandiyadakı Rusiya səfirlikləri Moskva'nın NATO-nu Kaliningradı blokadaya alacağı təqdirdə, nüvə silahları da daxil olmaqla bütün arsenalın-

Britaniya geri dönür?

Baş nazir Aİ-yə qayıdış imkanlarını təsdiqləyir

Yeni global nizamda güc mərkəzləri arasındakı "yumşaq mübarizə" mahiyyət etibarı ilə də yeni situasiya yaradıb. Bu mərhələdə "mütləfiqlik" konsolidasiyası özünün həm məzmun, həm də mənzərə etibarı ilə yeni detallarını üzə çıxarır. Məsələn, uzun illər (Soyuq müharibə dövründən bu yana) Avropa ilə ABŞ arasındakı münasibətlər həm siyasi, həm də iqtisadi mənada mütləfiqlik kimi xarakterizə olunurdusa, yeni məzmununda bu xarakteristika dəyişib. Artıq global güc mərkəzi kimi ABŞ özünün

milli maraqları, Avropa isə köhnə nüfuzunun qaytarılması uğrunda mübarizə aparır. Bunu həm Arktika uğrunda mübarizədə, həm də iqtisadi tarifi siyasətinin detallarında görmək mümkündür. Bu vəziyyət isə Avropanın özündə yeni bir təmərküzləşmə tələbini ortaya çıxarır. Avropanın əsas aparıcı sütunu sayılan Avropa İttifaqı yenidən dirçəlmək üçün planlar tərtib edir. Coğrafi genişlənmə, iqtisadi bazar münasibətlərinin genişləndirilməsi, hərbi strukturlaşmanın yenilənməsi kimi addımlar da

bunun təzahürələridir.

Amma etiraf etmək lazımdır ki, Aİ-nin güc itirməsi daha çox Böyük Britaniyanın qurumdan çıxmasının ardından müşahidə olundu. 2020-ci ildə başa çatan "Brexit" Aİ-yə böyük zərbə kimi yadda qaldı. Avropanın həm tarixi, iqtisadi, həm də siyasi mərkəzi kimi təqdim olunan Britaniyanın Aİ sıralarından çıxması ilə Mərkəzi Avropa təşkilatı hədəflərinə çatma bilmədi. Bunun nəticəsidir ki, Aİ yenidən Britaniyanı öz sıralarında görmək niyyətini fərsət düşüncə ilə sürür.

London Brüsselə doğru...

Bəli, təxminən 14 il əvvəl britaniyalı politoloq Piter Uildinqin bloqunda peyda olan "Brexit" (Britain + exit - Britaniya çıxır) sonrakı 10 ildə London və Brüssel arasında çəkişmələrin təhlükəsi barədə xəbərdarlığa çevrilmişdi. O zaman proqnoz özünü doğrultmuşdu - britaniyalılar Avropa İttifaqından çıxmağa səs verməmişdilər və nəticə etibarı ilə Devid Kameron baş nazir vəzifəsindən istefa vermişdi. Düz altı il əvvəl Böyük Britaniya sərt müzakirələrdən və Mühafizəkarlar Partiyası daxilində gedən şiddətli mübarizədən sonra Aİ-ni tərk etdi - Aİ-dən ayrılmaqla bağlı kampaniyanın ən tanınmış simalarından olan Boris Conson ölkədə hakimiyyətə gəldi.

Amma deyəsən, vəziyyət dəyişir - Böyük Britaniyanın Baş naziri Endi Børnheym Britaniya mətbuatına verdiyi açıqlama "Bretun" (Britaniya + qayıdış) neologizmini aktuallaşdırıb. Belə ki, Baş nazir Endi Børnheym ölkənin Avropa İttifaqı ilə uzunmüddətli münasibətlərinin yenidən formalaşdırılması çərçivəsində

Siyasi mütəxəssislərin fikrincə, Böyük Britaniyanın yenidən Aİ sıralarına qoşulması hər iki tərəf üçün mühüm gə-

Britaniyanın Aİ-yə qayıdışı: daha böyük iqtisadi və geosiyasi çəki...

ləcək vəd edir. O baxımdan ki, Böyük Britaniyanın Avropa İttifaqına mümkün qayıdışı təkcə "Brexit" in nəticələrinin aradan qaldırılması deyil, həm də Avropanın iqtisadi və təhlükəsizlik arxitekturasının yenidən formalaşması baxımından mühüm hadisə ola bilər. Hazırda Böyük Britaniya Avropanın ən iri iqtisadiyyatlarından biridir və onun Aİ-yə reintegrasiyası vahid bazarın iqtisadi potensialını əhəmiyyətli dərəcədə genişləndirədi. 2025-ci ildə Britaniyanın Aİ ölkələri ilə mal və xidmətlər üzrə ticarəti 856 milyard funt təşkil edib - ixracın 41 faizi - 384 milyard funt, idxalın isə 50 faizi - 472 milyard funt Aİ-nin payına düşüb.

İqtisadçı ekspertlərin fikrincə, London üçün əsas iqtisadi üstünlük vahid bazara tam çıxışın bərpası, gömrük və qeyri-tarif maneələrinin azalması, investisiya və biznes əlaqələrinin genişlənməsi ola bilər. Böyük Britaniyanın İcmlər Palatasının araşdırmasına görə, müxtəlif hesablamalar "Brexit" nəticəsində Britaniya ÜDM-nin Aİ-də qalacağı ssenari ilə müqayisədə 2-8 faiz aşağı olduğunu göstərir. Bu baxımdan Aİ-yə qayıdış uzunmüddətli perspektivdə ticarət, investisiya və məhsuldarlıq üçün əlavə imkan yarada bilər.

Aİ üçün isə qazanc yalnız Britaniya iqtisadiyyatının əlavə edilməsi ilə məhdudlaşmır - Londonun maliyyə, texnologi-

ya, diplomatik və hərbi imkanları Avropanın ümumi çəkisini artırma bilər. Britaniya 2024-cü ildə NATO-da 84,2 milyard dollar müdafiə xərcləri ilə üçüncü ən böyük hərbi xərclərə pul sərf edən ölkə olub. Britaniyanın Aİ strukturlarına qayıdış müdafiə sonayesi, kəşfiyyat, kibertəhlükəsizlik və hətta Ukrayna istiqamətində koordinasiyanı gücləndirə bilər. Artıq London və Brüssel arasında 2025-ci ildə Təhlükəsizlik və Müdafiə Tərəfdaşlığı yaradılıb. Beləliklə, mümkün reintegrasiya həm Britaniyanın Avropadakı siyasi təsirini, həm də Aİ-nin iqtisadi və hərbi-strateji imkanlarını genişləndirə biləcək yeni mərhələ yarada bilər.

qat Qırmızı Bayraqlı" Baltik Donanmasının qərargahı Kaliningradda yerləşdirildi. 1991-ci ildən sonra da Baltiysk (keçmiş Pillau) şəhəri bu donanmanın ən böyük bazası olaraq qalmaqdadır.

Hazırkı həssas məqamda isə Kaliningrad məsələsi daim aktual olaraq qalır. Təsdiqi deyil ki, Mərkəzi Avropada ehtimal olunan potensial qarşıdurma da ilkin hədəf kimi Kaliningrad göstərilir. Hər iki tərəf bu ərazini təhlükə kimi xarakterizə edir: Qərb özünə təhdid kimi, Rusiya isə ilk hücumu məruz qalacaq ərazi kimi. NATO-nun son hərbi təlimləri də bunun göstəricisidir.

dan istifadə etməyə hazır olduqları barədə davamlı olaraq xəbərdar ediblər. Rusiya Prezidentinin mətbuat katibi Dmitri Peskov da bəyan edib ki, Kaliningradın blokadaya alınacağı təqdirdə, rəsmi Moskva'nın nüvə silahı ilə cavab verəcəyi Rusiyanın normativ sənədlərində əksini tapıb: "Polşadan və digər Avropa ölkələrindən Kaliningrad məsələsinə də toxunan çoxsaylı açıqlamalar eşitməmişik, bəziləri olduqca azğın bəyanatlardır. Buna görə də diplomatlarımızın Avropadakı qızğın başlara bu məsələ ilə bağlı sənədlərimizi xatırlatmağa çalışması tamamilə təbii".

Rutte: Nüvə təhdidlərinə son qoyun

NATO-nun Baş katibi Mark Rutte isə Rusiyanın Kaliningrad vilayətinin blokadaya alınması və ya Rusiyanın digər ərazilərindən təcrid edilməsi halında bütün arsenalından, o cümlədən nüvə silahından istifadə edə biləcəyi barədə alyansa xəbərdarlıq göndərdiyini təsdiqləyib. Rutte bildirib ki, NATO Rusiyanın mesajına cavab verib və alyansın müdafiə xarakterli olduğunu vurğulayıb: "Biz müdafiə xarakterli alyansıq. Nüvə təhdidlərinə son qoyun. Bu, qətiyyətlə yolverilməzdir və heç bir fayda vermir".

NATO hərbi təlimlərinin Kaliningrad bölgəsini blokadaya alması nə dərəcədə realdır? Əlbəttə, Kaliningrad ilə bağlı səs-

ləndirilən fikirlər mümkün ehtimallar arasındadır. Çünki Avropa üçün müharibənin Rusiyanın şərtləri ilə bitməsi kifayət qədər böyük nüfuz itkisinə səbəb ola bilər. Ona görə də, istənilən yol ilə proseslərin gedişatını Rusiyanın əleyhinə dəyişəcək addımların atılması mümkündür. Amma bu ehtimal artıq Üçüncü Dünya müharibəsinin cəbhədə başlaması üçün bir səbəb yaradır. Nəticə etibarilə, indiki məqamda qarşılıqlı olaraq səsləndirilən ehtimallar daha çox informasiya müharibəsinin bir parçası olaraq nəzərdən keçirilsə də, bu ssenarilərin reallaşma ehtimalı da heç bir halda istisna edilmir.

Nardar BAYRAMLI

Avropa "qollarını açaraq" gözləyir...

Yeri gəlmişkən, Avropa özü də bunu arzulayır. Fransa Prezidenti Emmanuel Makron Böyük Britaniyanın Baş naziri Endi Børnheym ölkənin Avropa İttifaqına (Aİ) mümkün qayıdışı ilə bağlı bəyanatını məmnunluqla qarşılayıb. Fransa lideri Britaniyanın bu addımını yüksək qiymətləndirib. "Yenidən xəş gəldiniz! Düşünürəm ki, bu, çox müdrik bir qərar olardı. Børnheym belə bir cəsarət göstərməkdə haqlı olduğunu hesab edirəm. Hər halda, biz bu prosesin uğurla nəticələnməsinə kömək etməyə çalışacağıq", - deyər Makron bildirib.

Fransa prezidenti vurğulayıb ki, Birləşmiş Krallıq Aİ-dən kənarda qalaraq ittifaq ölkələri ilə münasibətlər qurmağa çalışarkən qaçılmaz olaraq müəyyən məhdudiyyətlərlə qarşılaşacaq. İspaniyanın Baş naziri Pedro Sañçes də ideyanı açıq şəkildə

dəstəkləyib. O, "Brexit"-i həm Britaniya, həm də Avropa layihəsi üçün böyük itki kimi qiymətləndirərək, Londonun geri qayıtmaq qərarı verəcəyi təqdirdə İspaniyanın bunu alqışlayacağını bildirib. O, sentyabrın 30-da Madriddə Fransa Prezidenti Emmanuel Makronla keçirdiyi birgə mətbuat konfransında bu barədə bəyanat verib: "Qollarımızı açaraq qarşılayırıq". O qeyd edib ki, Avropanın indiki geosiyasi vəziyyətində Böyük Britaniyanın yenidən İttifaqda olmasına ciddi ehtiyac var.

Qeyd edək ki, Almaniya tərəfindən də münasibət müsbət istiqamətdədir. Kansler Fridrix Merts Britaniyanın Aİ-dən ayrılmasını hər zaman şəxsi baxımdan "dərin və davamlı təəssüf" doğuran hadisə kimi xarakterizə edib. Almaniya ilə Britaniya arasında müdafiə sahəsində əməkdaşlığın

genişlənməsi də bu siyasi yaxınlaşmanın fonunda baş verir. Şimali və Şərqi Avropada Britaniyanın təhlükəsizlik sistemində daha sıx integrasiyasına maraq var. Finlandiya Prezidenti Alexander Stubb "Brexit"-i "böyük səhv" adlandıraraq, Britaniyanın Avropada olmasının hissi edildiyini bildirib.

Beləliklə, Avropanın əsas məsajı "qapı açıqdır, lakin şərtlər dəyişib" formasındadır. Aİ Britaniyanın maliyyə, diplomatik, texnoloji və hərbi imkanlarını Avropa gücünə əlavə resurs kimi görür. Lakin London qayıdış istəyəcəyi halda əvvəlki xüsusi statusu deyil, digər üzlərlə eyni hüquq və öhdəlikləri qəbul etməli olacaq. Aİ rəsmiləri də hazırda qərarın Britaniya hökumətindən gəlməli olduğunu bildirirlər.

P.İSMAYILOV

“Yeni Azərbaycan” qəzetinə abunə olmaq istəyənlər aşağıdakı yayım şirkətləri ilə əlaqə saxlaya bilərlər:

“Azərpoçt” MMC PDM - 0125984955, 0552004544
“Azərmatbuatyayımı” ASC - 0124411991, 0124404694
“Səma” MMC - 0125940252, 0503336969
“PressInform” MMC - 0703400100, 0504560835

“Qaya” MMC - 0125667780, 0502352343
“Spark Press” MMC - 0503548555
“Ziya LTD” MMC - 0124977696, 0503067744

1 illik abunə - 158,40 AZN
6 aylıq abunə - 79,20 AZN

Daşdan əvvəl yaranan fikir...

Memarlığın yaşı insan sivilizasiyasının özü qədər qədimdir. İlk yaşayış məskənlərindən möhtəşəm saraylara, ibadət məbədlərindən müasir göydələnlərə qədər hər dövr öz memarlıq dili ilə yadda qalıb. Qədim insan üçün tikili əvvəlcə sığınacaq idi. Zaman keçdikcə bina yalnız qorunmaq üçün qurulan məkan olmaq-

dan çıxdı, insanın dünyagörüşünü ifadə edən sənət əsərinə çevrildi. Misir piramidaları, Roma amfiteatrları, orta əsr qalaları, Şərqi məscid və mədrəsələri, Avropanın qotik kilsələri müxtəlif dövrlərin düşüncə tərzini bu günə qədər yaşadır.

Mədəniyyət incilərimiz...

Əsrlər boyu milli memarlıq abidələri yaradılan Azərbaycanda da Beynəlxalq Memarlar Günü qeyd olunur. Naxçıvan, Təbriz-Sultaniyyə, Şirvan-Abşeron, Şəki-Zaqatala, Bərdə-Qarabağ və digər memarlıq məktəblərinin məhsulu olan gözəl memarlıq və şəhərsalma əsərləri bunun bariz göstəricisidir. Hələ qədim zamanlardan ev tikmək, el-oba salmaq, körpü inşa etmək, qurmaq-yaratmaq dədə-babalarımızın müqəddəs işi olub.

Əcdadlarımız əsrlərin yaşadı olan qalalar, saraylar, məbədlər, türbələr tikib, istehkamlar qurub, bu günümüzdə qədər gəlib çatmış “körpü”lər salıblar. Qız qalası, Şirvanşahlar sarayı, Xudafərin körpüsü, Kiş məbədi, Möminə Xatun türbəsi və saymadığımız yüzrlərli tikili memarlarımızın əl əməyinin məhsuludur.

Beynəlxalq Memarlar Günüdür

Bəzən bir şəhəri tanımaq üçün onun küçələrində gəzmək kifayətdir. Şəhərin simasını formalaşdıran, yaddaşlarda iz buraxan və estetik görünüşü ilə diqqət çəkən tarixi tikililər yalnız memarlıq nümunəsi deyil, həm də keçmişdən bu günə uzanan mühüm mədəni irsidir. Bu binalara nəzər salmaqla onların inşa edildiyi dövr haqqında təsəvvür yaratmaq, həmin cəmiyyətin so-

sial və iqtisadi inkişaf səviyyəsini, həyat tərzini, adət-ənənələrini və mədəni xüsusiyyətlərini öyrənmək mümkündür. Ona görə də memarlıq abidələri bir xalqın tarixini yaşatmaqla yanaşı, onun dünyagörüşü və xarakteri haqqında da müəyyən təsəvvür formalaşdırır. Əsrlər boyu xalqların tarixində baş verən dəyişikliklər özünü həmin xalqın memarlıq sənətində büruzə verib. Me-

marlıq yalnız xalqın mədəniyyətindən, eyni zamanda həmin ərazidə kimlərin yaşayıb-yaratdıqlarından da xəbər verir. Mədəniyyətin və incəsənətin bütün zahirli formalarını özündə cəmləşdirən tikililər üslublarına görə 3 əsas qrupa bölünür: tipik Şərqi, qədim Avropa və müasir tikililər.

Yeri gəlmişkən, oktyabrın 6-sı Beynəlxalq Memarlar Günü kimi qeyd olunur. Bu gün 1985-ci ildə Beynəlxalq Memarlar İttifaqı tərəfindən təsis edil-

Memarın işi yalnız çəkmək deyil

Memarları yalnız əlində layihə çantısı olan və plan üzərində xətlər çəkən mütəxəssis kimi təsəvvür etmək düz-

Müasir memarlıq artıq yalnız binanın xarici görünüşü ilə ölçülmür.

gün olmazdı. Onların işi şəhərin neqliyyatından insanların gündəlik hərəkətinə, yaşillıq sahələrindən təbii işıqlandırma, enerji səmərəliliyindən binaların təhlükəsizliyinə qədər çoxsaylı məsələləri əhatə edir. Yaxşı layihə ilk baxışda möhtəşəm gö-

Gələcəyin binaları necə olacaq?

Energiyə qənaət edən sistemlər, ekoloji materiallar, ağıllı texnologiyalar, təbii işıqdan səmərəli istifadə və iqlim dəyişikliklərinə uyğunlaşan layihələr yeni tipli yanaşmaların əsas istiqamətlərindəndir.

Dünyanın müxtəlif şəhərlərində binaların enerji istehlakının azaldılması, damlarda yaşillıqların yaradılması, gü-

nəş enerjisindən istifadə və piyadalar üçün daha əlverişli məkanların təşkili kimi həllər geniş yayılır. Bu dəyişikliklərin mərkəzində isə sadə bir fikir dayanır: şəhər insan üçün qurulmalıdır. Çünki ən hindür bina və ya ən qeyri-adi fasad özlüyündə uğurlu memarlıq nümunəsi deyil. Əsas məsələ həmin məkanın insan həyatına nə qədər müsbət təsir göstərməsidir.

Yeganə BAYRAMOVA

Yeni pandemiya gəlir?

Koronavirusdan sonra dünyada zaman-zaman bu sual səslənir: növbəti pandemiya ola bilərmə? Sosial şəbəkələrdə müxtəlif virusların yayılması, quş qripi, Ebola, meymun çiçəyi və digər infeksiyalarla bağlı xəbərlər narahatlığı artırır. Bəzən isə ayrı-ayrı yoluxma xəbərləri “ye-

ni pandemiya gəlir” başlığı ilə təqdim olunur. Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı (ÜST) pandemiya riskinin real olduğunu və növbəti böyük epidemiyanın nə vaxtsa baş verəcəyini nəzərə alaraq ölkələri hazır olmağa çağırır. Bu barədə ÜST-nin baş direktoru Tedros Adhanom Qebreyesus Nyu-

Dünyanı narahat edən viruslar...

Yorkda BMT Baş Assambleyasının iclası çərçivəsində keçirilən mətbuat konfransında bildirib. Onun sözlərinə görə, yeni tənəffüs patogenin ortaya çıxması COVID-19 pandemiya ilə müqayisə oluna biləcək nəticələrə malik pandemiya-ya səbəb ola bilər: “Gecələr məni yuxudan oyadan narahatlıqlardan

biri yeni tənəffüs patogenin ortaya çıxma ehtimalıdır. Bu isə COVID-in yaratdığı nəticələrə bənzər fəsadlara səbəb ola bilər”.

Qebreyesus vurğulayıb ki, yeni pandemiya qaçılmazdır və bu, zaman məsələsidir: “Növbəti pandemiya “əgər” yox, “nə vaxt” məsələsidir”.

ÜST rəhbəri həmçinin qeyd edib ki, Konqo Demokratik Respublikasında Ebolanın davam edən yayılması epidemiyanın istənilən yerdə və istənilən vaxt başlaya biləcəyini, həmçinin təkə yerli icmalar üçün deyil, qonşu ölkələr və bütün dünyaya üçün təhlükə yarada biləcəyini xatırladı.

Hər epidemiya pandemiya sayılır?

İnfeksiyonist-həkim Eldar Qədirov “Yeni Azərbaycan”a açıqlamasında bildirib ki, epidemiya müəyyən ərazidə xəstəliyin gözləniləndən artıq yayılmasıdır. Pandemiya isə xəstəliyin ölkə və region sərhədlərini aşaraq dünyanın müxtəlif hissələrində geniş və davamlı şəkildə yayılması ilə xarakterizə olunur: “Deməli, bir ölkədə virusun yayılması və ya yeni yoluxucu xəstəliyin aşkarlanması avtomatik olaraq pandemiya

demək deyil. Məsələn, bu il Konqo Demokratik Respublikasında Ebola epidemiyası ciddi beynəlxalq diqqət doğurub. Lakin ÜST may ayında bu hadisəni beynəlxalq səviyyədə fəvqəladə vəziyyət kimi qiymətləndirsə də, onun pandemiya fəvqəladə vəziyyəti meyarlarına cavab vermədiyini açıqlayıb. Bu nümunə bir həqiqəti göstərir: “virus var” ilə “pandemiya başlayıb” arasında böyük fərq var”.

Hazırda hansı viruslar daha çox diqqət çəkir?

İnfeksiyonist qeyd edib ki, pandemiya ehtimalından danışarkən bir neçə müxtəlif infeksiya qrupunu qeyd etmək olar. Lakin onların hər birinin yaratdığı risk eyni deyil: “Məsələn, quş qripi də ən çox müzakirə olunan təhlükələrdən biridir. Son illər xüsusilə, H5 tipli quş qripi virusları diqqət mərkəzindədir. Bu viruslar əsasən quşlarda yayılır, lakin yoluxmuş heyvanlarla təmas nəticəsində insanlara

da keçə bilər. ÜST-nin 2026-cı ilin məlumatına görə, hazırda dövr edən zoonotik qrip viruslarının insanlar arasında davamlı ötürülməsinə dair sübut yoxdur. Başqa sözlə, virusun insandan insana effektiv və davamlı yayılması hazırda pandemiyanın əsas şərti kimi ortaya çıxmayıb. Bununla belə, quşlar arasında virusun geniş yayılması səbəbindən zoonotik təhlükə qalmaqda-

dır. Burada əsas məsələ məhz budur: virusun heyvandan insana keçməsi bir mərhələdir, insandan insana asan və davamlı keçmə qabiliyyəti qazanması isə tamamilə başqa mərhələdir. Əgər gələcəkdə belə bir dəyişiklik baş versə, risk əhəmiyyətli dərəcədə arta bilər. Ancaq bunun nə vaxt və hansı virusda baş verəcəyini əvvəlcədən deqiq söyləmək mümkün deyil”.

E.Qədirov bildirib ki, əslində pandemiya yaranmasına şərait yaradan amillər hələ də var. Bunun əsas səbəblərindən biri şəhərləşmə və əhali sıxlığıdır. İnsanların çox sıx yaşadığı şəhər-

lərdə yoluxucu xəstəliklər daha sürətlə yayıla bilər: “Digər səbəblərdən biri beynəlxalq səyahətlərdir. Bundan başqa, iqlim və ekoloji dəyişikliklər də pandemiyanın yenidən başlamasına sə-

Niyə yeni pandemiya riski mövcuddur?

bəb ola bilər. Temperatur və ekosistemlərdə dəyişikliklər bəzi xəstəliklərin daşıyıcılarının və heyvanların yaşayış areallarına təsir edə bilər.

Digər mühüm səbəb isə virusların dəyişmə qabiliyyətidir. Viruslar mutasiyaya uğrayır. Bəzən bu dəyişikliklər onların ötürülmə xüsusiyyətlərinin dəyişməsinə səbəb ola bilər.

ÜST-nin 2026-2031-ci illər üçün hazırlıq strategiyasında da sürətli şəhərləşmə, əhali sıxlığı, iqlim və ekoloji dəyişikliklər, beynəlxalq hərəkətilik və zoonotik xəstəliklər pandemiya riskini artıran amillər sırasında göstərilir”.

İnfeksiyonistin sözlərinə görə, pandemiya xəbərləri zamanı ən böyük problemlərdən biri virusun özü qədər sürətlə yayılan dezinformasiyadır: “İnsanlar sosial şəbəkələrdə bir paylaşımı görürək panikaya düşsə, təsdiqlənməmiş dərmanlardan istifadə edə və ya heç bir elmi əsası olma-

Ən böyük problemlərdən biri...

yan “qorunma üsullarına” inana bilməzlər. Ən düzgün yanaşma rəsmi səhiyyə qurumlarının məlumatlarını izləmək, xəstəlik barədə təsdiqlənməmiş məlumatları paylaşmamaq və

epidemioloji vəziyyət dəyişdikdə mütəxəssislərin tövsiyələrinə əməl etməkdir”.

Yeganə BAYRAMOVA

Allah rəhmət eləsin!

Yeni Azərbaycan Partiyasının Mərkəzi Aparatı partiyanın Samux rayon təşkilatının sədri Gündüz Bayramova anası **RAYA HƏSƏNOVANIN** vəfatından kədərləndiyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Təsisçi:
Yeni Azərbaycan Partiyası
Baş redaktor:
Aqlıq HƏSƏNOĞLU

www.yeniazərbaycan.com
mail@yeniazərbaycan.com
Ünvan: Bakı - AZ-1000, Üzeyir Hacıbəyli - 66
Telefonlar:
493-16-94
498-19-84

İndeks: 67100
Lisenzia: N-B-317
Tiraj: 4328
Sifariş: 1298
“Kapital Bank” ASC-nin Nərimanov rayon filialı
h/h - 33080019443900419109
kod - 200093
VÖEN - 1500486601

Qəzet “Yeni Azərbaycan”ın bilgisayar mərkəzində yığılıb, səhifələnib və “Azərbaycan” nəşriyyatında ofset üsulu ilə çap edilib.

Qəzet 1993-cü ilin aprel ayından nəşr olunur.
Məsul nəvbətçi:
Yeganə Bayramova